

Söz Arası Deyilən

Sözlər

Bey Hadi

2008

Tebriz

nə isdisən bacından, bacın ölüür acından.

nə toyun gördün, nə yasın dosluğun nə babətdə.

nə yoruldum, nə uğurdum, hazırca kukə tapdım.

nədənsə bizlər yaxçı işləri ən sona saxlayırıq.

nəməniyə bəncir.(çor vurmuş qara badımcana).

o and içdi, bu and içdi, osduraq mənim başıma düşdü.

o daldan budağa, o dağdan bu dağa.

o dedi ki - onun biraz başı çıxır.- olsun, qoy çıxsın, indi soxarıq yerinə.

o yaptığı qaşığın, qılıpı olmaz.

o yer ki sevib sevilmə, sevidib sevinmə yasaq, ayağ sallama, tü dabana qoy qaçaq.(tü dabana: tov ayağa).

oba durdu düzməyə, gəlin qaçdı gəzməyə.

ocaq çatmaq.

od sönsə kül qalar, sevgi gedsə nə qaar?.

oda odun daşıyıb, yağı tökəndən uzaq.

oda vurdun, qızıldisa bəllənir, işə vurdun, kişi işə bəllənir, dişə vurdun, yeməkdisə bəllənir,
suya vurdun, daş oldusa bəllənir.

odunu ölsə od su qalır, ovçüyü ölsə çaxmağ qov qalır.

odundan suyundan olmaq.

oğlanların süpəh daşı, - vay dizim vay dizim.qızların yumşaq əti, - vay dişim vay dişim.

oğlun oldu qoy nəzərəli , xeyri olmazsa nə zərəri.

oxu tar, sənin kimin var.

oxuşdular, baxışdilar, toxuşdular.

ol dəm (hara) qaçılır, baş götrəsi ər gərək.

ol gerəklik şamını göz görmədi, kimsənə anın nişanın vermədi.

ol nəsəyi kim kiməsnə bulmadı, ol kim anı buldi, canı ölmədi.

olsun ki sıçan yuasında gün görsün.

onbeşində qız, ya ərdə gərək, ya yerdə.

ondaki adam söz danışmaqdan yorulur, yaşamaq vaxtıdı.

onqaran kimdir, azdırən kim.

onu, yüz on səggizdən soruş.

onun atdı biri düşdü, özgədə yemək, bizdə ürək pişdi.

onun əli götürən bulur.(o heç nəyi saymaz, önemləməz).

onun uğrunda baş, can oynadır.

orman, qulaq, qır göz.

ortaq aşı, it içməz.

ortaq evə od düşsün.

oruc tut, uçmağı ut.

oturub sizin birlə, nə xoşdur bizə.

oyer gəlmədən, çalar qapı, göz qıpımında, alar canı, hayın çönər dəmində vaya, yaxın uzaq,
çatmaz əl yara.

oyun dedin oyna, oynamadın ornama (həddidən çıxma).

öğrəniş yədəkdi, öğrənmək yetmək.

ögüt dirləməyənə nə kömək.

öküzə ovhə desən, götrülənər.

ölçənlə biçən bir olsayıdı, say sap (hesab) yiğcam olardı.

öləkdə (ölməkdə) incimək yoxdu, yaşada (yaşamaqda) incimək çoxdu.

ölən məndən, bel-külük səndən.

ölən öldü, olan oldu, atlı olsun, ya yaya.

ölənə cək, qan tökəcək gözlərim.

ölmək qolaydır, yaşamaq çətin.

ölməkdə incimək yoxdu, yaşamaqda incimək çoxdu.

ölməmişəm varam mən.

ölməyən kişi, altın ayaqtan (qədəhdən) su içər.(ta kişi ölməyib, qızıl qabdan su içə bilir).(
sağlıq olsa, çörək tapılır, yağlısından belə!).(qafa omuzlar üzərində
bulunduqça əkmək bulunur.).

ölü üzə donmluğ.{ ölü üzü don (soyuq) olur}.

ölüm çuxuru.

ölüm körpüsün atlamaq.

ölümü dirlik ola, ölümsüz dirlik bula, başlı (yaralı) könlüm onğula, yağluyu (mərhəmi) sən olasın.(başlı: yaralı).

ölüncə kirdən arınır.

ölünü dirildincə diridə can qalmaz.

ölüyə gündə ağlarlar.

ömür axarı.

önə gəldi, gözə gəlmədi.

öpməyə can dilərmiş dodağın.

ötəri gələn, ötüb keçər.

öylək, günü tavratır.{fələk (zəmanə) ruzgarı devirir}.

öz çuxam, gözəl çuxam, qara saçım, gözəl qaşım, çala saçım, çalan saçım.(əldə olana qanıq edib, güvənib, bəğənib, sevinən kimsə üçün söylənir).

öz gözünə, tikan əkmək.

öz gücünə güvenən, hədələməz.

öz gücünə inanan, daşı çörəyə döndərər.

öz ipivi, özün eş, danışmada, uğun, eş.

öz kölgəsindən uzağı görmür.

öz qatın qartan.(öz yaravı bağla).(ölçüyü aşma.öz işən bax).

öz ölüsündən qorxmaq.(olmamış, ola bilməyən bir nərsəni düşünmək).

öz ölüsunə aynada baxammır.

öz pişiyin aslan görən, özgənin aslanın pişik görər.

öz tarazından, daş götürmə.

özəndi kamu illət, ana çatmaq için.

özgəyə gəngəş (məşvərət) et, öz bildiyini əldən qoyma.

özgüyə quyu dərin qaz, ta düşdün çıxmağın çətin olsun.

özü duzlu, bəxdi buzlu, bəxdi yatiq, qaşı çatığ, bəxdi qarlı, gözəl yarıı,,.

özü ölüb, özü dura bilmək.(öz kilimin sudan çıxartmaq).

özü yıxılıb, özgənin büdrəməsinə gülür.

özündən yekəsin bilməyən səhvə yol verər.

özünə elədi, külü gözünə elədi.

özünü qonduğun yerdən tez aşur, oturma, yol əri yolda yaraşur.

özünü öğmə (tə'rifləmə) , özgəni söymə.

özünü özgədən axdarən, özsüz qalır, üzsüz qalır.

papağı tülkü dərisindən, xəbəri yox gerisindən.

para verdik mal aldıq, oğul verdik qız aldıq.

paşalıq yol, ulu yol, ayaşib gedməz.(ana yol, böyük yol dolşib gedməz).

pay bölənə pay qalmaz.

pələngə ət yeməyi, doğşana ot yeməyi öğrətməzlər.

pılan oldu torba doldu.

pis boğazdan, göyçek ağızdan, ətacıdan uzaq olasız.(pis gözdən, əğri əldən, pozuq duyudan, çarpaz yoldan qırağ olasız).

pis günə, yaxçı günə, yaşadıq döndük külə.

pis günlərin bol olsun, xoş günlərin yox olsun.(qarqış).

pişinin (bədxahın) bağında, nə gül bitər nə çiçək.

pişik oğlu miyov doğar.

pişik olub yorqan döşək üsdə yat, aslan olub qəfəsdə yatma.

pişiyə ət, keçiyə ot yeməyi, öqrətməzlər.

pişməz çörək, təndir olunca soğuq.

postumu daha postumudu,o kişi mənim dostumudu,güddi bazara gəlmədi,yaylığımı
gətimədi,yaylığıımın ucu qərə,yalvardım peyqubərə,bəlkə dstum gələ
yaylığıımı gətirə.

pşiklər pişiklər, sari pişiklər,sizi görüm qırsın tanrı pişiklər,birisı oğjudu birisi hərami,birisı yan
dacadan verər səlami,birisı kiliddani ypolaq eylədi,birisı qovurmanı soraq
eylədi(bələddədi),yeriynən apardi sari pişiklər, sizi görüm qırsın tanrı pişiklər.

rüşvəxorluqda böyük kiçik, haram, halal da var.(rüşvəxorluqda böyük kiçik, həram hələ olmaz).

saat qabağı dayır olub,, hər götvərən şair olub.

sağır xoca belə duymuş.

saqlam başmaq deyil.(çulu əğri).

sakın sanma yeməz sofi soğani, qabın dahi qoymaz bulduqda ani.

saqqalı qoduk.

sancağıн (bayrağıн) qaqacaq yer bulmamaq.

sanı birgə danı bolsun.(yalnız kəmmiyət dəğil keyfiyət də olsun).

sapaq (səfeh) kimi baxmaqdansa, başlı (bilgin, ağıllı).kimi işlə.

sapdan iğnəyə nərlər yatır.

sapınan ağızdan saqqız oğurlayan.

sarılı gəzir, hər yanı bəzir.

sardaki yalçın qayalar, yastılın ayvaz gəlir.

savalanda qaram mən, sevgilimə yaram mən, gedin o yara deyin, ölməmişəm sağam mən.

savap eliyəmmədin, barı kabab eləmə.

savaş bilməyən, atasın yerə vurar.

savaş birinci sözdən doğur, iştah birinci tikədən.

savaş dalaş öldürməyin başlanğıcıdır.

savaşa batan savaşla batsın.

savaşdan dönüb yerinə qonub.

sazsız söz olmasın, elsiz dil olmasın.

sazuqladı, yaruqladı (yaraqladı) yola saldı.

sevgi alovdur, ilqar (əhd) külək.

sevgi ilə sevən səni,.

sevgi odu tutunsa, öpgə ürək qavrılır.

sevgi suda olan yosun kimidir, ona sarı gedsən uzaqlaşır, ondan qaçsan, yaxınlaşır.

sevgi yara bitirir, baş itirir.(yara bitirir: əsgî yaraları sağaldır)

sevgi, and götürməz.

sevincinə aykırı yeriyən, çatmayasan istəgə sən.

sevincli olasız.(yarqış.dua sözü).

sevməyi öğrətmək, sevgini böyütməkdir.(sevginibecərtmək, bəsləmək, dəğərləməkdir).

səbr ilə çox iş açılır, işdə aşuqqan çox yayılır.

səfehlik, düşünüb edmək dəyir, düşünüb edməməkdir.

səfehliyin sibut edmək çətindir, ağıllının.

səhər durdur, günü görməsəndə, olduğuna inan.

səhərin uğurlu deyənlər, günlərin bir günü, səni basdırıb yarıq (rəhmət) olsun deyərlər.

sən duza gedəndə mən duzdan gəlirdim.

sən mənə nə üzül, nə süzül (qırcan).

sən olara qapınma, qara gördün yapınma (qara: tiryək.(yapınma: qılınma).

sən səfehləsən, ya özüvü səfehliyə vursan ikisidə bir gelir.

sən yağış olsan, mən sənin toprağın ollam.

sənə yaraşmır sölmək, gül, güllərin gülü,

səni görüm gorun çatlasın.

səni öyləsinə sevirəm, tapılsa yüzər sənə tay, durmadan alaram.

sənin düşmanını istəyən, səni istəməz.

sıçan kimi bir gözü var dəlikdə.

sıçan pişikdə düzlük axdardı, tapanmadı.

sıçan yolun tapsa izlər, tapdığın oğurlayıb gizlər.

sınamasa.ər sınar.sağıñmasa utsuqar.(düşünməsə.quşqarmasa.utuzar).(dənməsə
aldanar.gözləyib diqqət edməsə utuzar).

sınıg qapda su qalmaz.

sınsan elə sıñ ki, qalxa biləsən.(yapışa biləsən).

sır alan mindi, sır verən birdə yox.

sırtında yumurta küfəsi yox ki.

sısqa yağışda çox yağsa, daşqın olur.

sıydan könül doymaz.(can sevgiyə doymaz).

siz daş qoyan yerə, mən baş qoyaram.

sizdən yana yaranmış aldatmaq, yox içizdə, zərrəcə qanmaq.

sollu sağlı.(muvafiq muxalif).

soluğum toxdamadan (kəsilmədən), yollar qapanmadan al məni, an məni.

soruşdular nə əkirsin, dedi: - "bitər, görərsən".

söğüşüb vuruşub, ortada don didişir.

sökdü gücüm, keçdi yaşım.

söz altı.

söze baxan arvadın, kişisi ağıllıdır.

sözü, dari üstə qoyma.(çox qurdalamaq).

sözüzüzün dadı gəlsin, çayızın tamı gəlsin, uğurladan savı gəlsin.(yarqış.dua).

su qatqılı iş.(kələk iş).

sucuq qatsan acına, uzaq çəkməz, tez keçər.

suda batan, içgidə batandan az olur.

sudan durun, aydan arın.

sulu olsa, itdə olar "it ağa".

susmaq, tanımaq deməkdir.

suya daş atılsa, dərinliyi bəllənir.

suya dedilər: - nəyə hay salırsan, dedi: - dosdum daşlardır.

suyu iplə bağlamaq.(olmayacaq iş yapısınmaq, tasarlamaq).

suyu sütlü.(1.işi duru olmayan.1.suyu qaymaqlı.kimsənin bayağı nərsəsi, hər nəyi uğrulu, asılı, faydalı olan).

suyun canıva yarısın.

suyun sütlü, sütün sulu olmasın.(yarqış).

suyun şırıltısı damcısıynan oynar.

suyuna gömül, üzündə gül.

sümüyə sarılmış ətsiz dəriyəm, səmizlikdən qalavatdan bərirəm.

süngügü qaxşamış (qatılmış.çürülmüş) beli bükülmüş, ənəgi (əngi) qögsü üsdünə tökülmüş.

süsü deyən dillərə qurban.

süzəgən daniya, tanrı buynuz buyurmasın.(süzəgən (çox süsən.buynuz vuran) inəğə tanrı
buynuz verməsin).

şafdalı gəlməmiş, tabağı gəldi.

şahın, başı vəzirdi, vəzirin əli, şah.

şaqayıq gülü.(gəlincik).

şam kimidir, kölgəni özünə, işığı yanlara salır.

şanğur şunğur olmayanda, yapalaq, meydan sular.(şanğıñ: > şahin).

şansı qımıldadı.

şarabın içməyi yaxçıdı, içip keflənməyi ondan yaxçı.

şatır çörəkdən yeməlidir.

şeytan başmaqçı bazardan keçəndə, bir əlin qabağına, bir əlin dalına qoyar.

şeytan sapına ignədir.

şeytanın nəyidi qanığan (qanan.bilən.dana) , şeytanın nəyinə qanmaz, deyiblər atalar, çox
qınayan varmaz.

şəkərin yeyib, şükrün edib.

şəkkər ağızından acı dil verəli, yaxşılardan başladı gəlir yaman.

şəlğəmi dadmasanda, barı tarlasından keç.

şərri şeytandan, məkri arvaddan, quru böhtandan, bəylər qəzəbindən – özüvü qoru.

Şərrin azıda, çoxdur.

Şirin dilin olsun, ətin yağıñ özüvün.

Şol ucdn ki bularda aql kəmdir, ıraq olmaq bulardan gey (böyük) qədəmdir.

Taksiciliq başlamağa güldü, dayanmağa küldü.

Taqqa alıb börk vermək.(sənli mənli.ərköz.əşöz.taarüfsüz).

Tamara tamara top qızı, erməni saldat qızı,tamara geddi beş günə,gəlmədi on beş günə.

Tamunu qızdır uçmağı bəzə.

Tanrı əlizdə ovçuzda saxlasın.(uşaq üçün deyilir).

Tanrı işləri onqarsın.

Tanrı kora, necə baxsa, korda ona, elə baxar.

Tanrı qaldırdığın kim basa bilər ?, həq quran yayı kim yasa bilər ?.(tanrı qaldırdığın, kimsə basamaz, yayı ki həq basa, kimsə yasamaz).

Tanrı sənin o dünyavı bu dünyavı onartsın.

Tanrı verdişə, alsın, tanrı yazdısa, pozsun.

Tanrı verədə.(kaşğı).

Tanrı yarqasın, belə yarqasın.

Tanrım bir yastıqda qocaltsın.(ər arvada deyilən uğur).

Tanrım böyüklərdən ululuğu, qocalardan sayqını, cocuqlardan utancı qoparmasın.

Tanrım dərd verib, dərman aratmasın.

Tanrım əsirgəsin.(qorusun).

tanrıım gecindən versin.(yaşıyasan).

tanrıım ki qurtuldum üzündən, qulağım dinc olmuşdur sözündən.

tanrıım kiməsnəni pul, uyat (namus), qeyrət utsu edməsin.(utsu: utlusu: utancı).

tanrıım sənə sundum əlim, səndən artıq (başqa) yoxdur əmim.

tanrıım səni dəğməgözdən qorusun.

tanrıın versin (qarqış).

tanrıya yalvar ki oldur yavlağın yavlaları.

tapınsız dünya, ələ kündə, ayaxda bağ.

tapundur (xitmətindir) , yatancağım yastancağım qapundur.

tası darağı toplamaq.(yığışib sürüşüb gedmək).

tat tata, üzün qara demiş.

tavşanı araba ilə avlamaq.(əməksiz, talaşsız nərsəni əldə edmək).

tavtava (qızqın) sözlər, qılışlardan uzaq.

taza görən daylaqlar, çuluna baxar oynaqlar.

tez gəlmədin, gej qaldın, soğan yedin gjj qaldın.

təxdən maşa, səfehdən paşa olmaz.

təndə can beş gün qonaxdı çox günah arturma gəl.

tənhalık tanqalıqdı.

tənhalık tanqılıq.

təni (donu) arıq, bənzi sarı, sümüyü incə.

tərəfdən nəfəqə istədilər, infaq keçirdi.

tiriliktin gücü birlikə. (yaşamın quvvəti birlikədir).

toxlu üzüb, quyruğda piçaq sıma.

toxun çözülməsn, ipin qırılsın. (qarqış). (tox: dərd)

topaç başlı, burma qulaq, gözü çuxur, burnu uca.

topal eşşəklə karvana qoşulmaq.

toprağ deyər: - tərlə mənə, zər töküm sənə.

toprağ itgisi bir dəd, dağlar dayanmaz!, düşmana üz versən dağlar, dayanmaz!.

toprağ, odu, suyu qardı yelə, gör nə hekmət gösdərir dördü belə.

toprağına yad olar! yoxsul.

torlağı bəslə, gözün çaxartsın.

toy tutmaq, tor qurmaq.

toydan sora nağara.

tuxum səpən, əkin əkən, ağaç tikən.

tumanı doğru çıxsın. (sonu iyi olsun).

tut ağaçları deyiləm tutasan, çox dadlı deyiləm utasan.

tutar qatıq, tutmaz ayran.

tükənib tanıq oldular.

tülkü yatağıń bilir.

tülküyü nallayan.

tünü çıxınca, tütü çıxdı.(adı çıxınca, düdü, tüstüsü çıxdı).

türk demə tək de.bəs demə tərs de.(TÜRK DEMƏ TƏK DE.FARS DEMƏ TƏRS DE).

türk elin, tanrıım yarqulasın, yarquladı, sona qoysun işin, çəksin bu qaralıqı, yaratsın ağı.

türkün dilinə, tük bağlanıb, baş yerinə, daş saxlanıb.

tüstüsüz od yandırır, sağı sola calıyır.

tüt çaydan vur geç, lam çaydan qox geç.

uca dağdan duman əsgik olmaz, yumşaq ürəkdən sevgi, daş ürəkdən kin.

ucuq bucuq oğlan, uşağı).(balaca malaca, xırda mırda).

ucuzlu ət şorbasıda pis olmaz, aşçı yaxcı olursa.

uçmağı (cənnəti) bəziyən, tamuyu qızdırın nədir.

ufaqlı irili, hər türlü quşlar, var idi suda yaz ilə qışlar.

uğur (yol) tapan var, qılıncsız, qılınc vuran var, uğursuz.(uğur : yol).

uğurlar topu düşdü başına.

ulu dövlət uca himmət ağır baş (təmkin) , öğüş ne'mət, qatı heybət, uzun yaşı.

ulu kimdir bilinmədi, yaxşidan yaman seçilmədi.

ulular sözünə baxmayan, uluya uluya qalar.(ulunu dinləməyən, ular qalar).

unutmadı ilan, kəsilmiş quyruğun.

uşağı var, yox bilməz.

uşaq ağlayanda (başıza çırpmayıñ, ərizin başına çırpın.qaynanavı, qaynatavı söy).

uşaqlığ yaz, igitlik yay, yaşın ortası oldu güz, qocaldın qış.

utursan, tanrı edir, utuzsan, tanrı dilir.

uvaklı irili hər türlü quşlar, var idi suda yaz ilə qışlar.

uyanc, utanc damarı çatlamaq.(üz suyu tökülmək).

uyar ağlını qəflət uyxusundan, səlamət tut qiyamət qorxusundan.

uzatdım yorqanına yastığım, şair olub hər götürnə basdığım.

uzaydan (fəza) böyük, çağışdan (zamandan) qoca, sevgidən dərin olmaz.

uzun üzün, asın salın, qısın sıxın, çatın çapın, əl çəkmərəm dilimdən.

uzun yaşama! duzlu yaşa.

uzunluq ucalıq, şan san (şöhrət) gətirmir, inanmışansa adamın qulağına bax.

üç şey kişilikdəndir 1.dil 2.topraq.3.ərdəm.

ünüm anla, sözüm dinlə.

ürək ağlayır, baş ağrır.

ürək ağrısı, göz ağrısı deyil, bir untulur gedər, biri itinir gedər.

ürək bölünər tikə tikə, dərd ilə.

ürək hara çəksə, ayağda ora gedir.

ürək sevənin ağıda olar, qarasıda.

ürək sözün, dilsiz baş, deyəmmədi.

ürək yanar, tüstüsü görünməz.

ürəklə ağlasan, kor gözdəndə yaş çıxar.

ürəklə gözə bel bağlayan, tez batar.

ürəyi dağlı, əli bağlı.

ürəyi əlində saxla.

ürəyin ağızda yox, ağızın ürəkdə olsun.

ürəyini üzmə, könlüvü pozma.

üz satıb, asdar alır, pisdən pisinə qalır, dodağından yağ damır, qarın qursaq boş qalır.

üzə gülür ayağdan çekir.

üzü qərənin üzü yox, paxıl adamın gözü yox.

üzü pırıldır, içi qırıldır.

üzü səni süzdürür, içi məni üzdürür.(üzü səni çəkər, içi məni sikər).(üzü səni bayıldılar, içi məni bağırdar.(dışı səni yaxar, içi məni).

üzümünü yedə, bağın sorma.

üzün qızısın, qulaqların çınlasın.

üzünə baxıb, asdar almaq.(aldanmaq.toğlanmaq).

vaxda (vaxıt) keçər, sular durular.

vaxsız əzandan, tanrı qorusun.

validədi ha!.

varlılar, su içer, bilginler buz yalır.

verdin qırkı, getdi qorxu.

verən əli, hər kəs öpər.

verən əliz arınmasın (yorulmasın).

verən tarı yeri.(yoxsullar üçün gecələmə yeri).

verirəm diyə quluna, çıxarıb qoyar yoluna.

və ol qutlu ağaç ki tanrı yad qıldı.

vətən daşı olmayandan, olmaz vətəndaşı.

vətən, doğma ana, qurbət ügəy ana.

vırnığan tülükü, yatmış aslan üstələr.

vurulan mən, vuran məndən.

ya adın çıxsın ya "od"un çıxsın.

ya cin ya şeytan.

ya dəvə olər, ya dəvəçi, ya üstündəki hacı.

ya dəvə olər, ya dəvəçi, ya üstündəki hacı.

ya sizin öğüdüzlə öğüdlənə, ya ki içində qorxu düşüb bizə yönələ.

yad özüğün durmağa yer eylədi, durdu anda qışladı həm yayladı.

yadın yağlı tikəsindən, özün qanlı tikən yeğ.

yağış yağar toprağı, heyvan qaçar otlağı.

yağışdan qaçan yerin itirər, yersiz hürən, çətin gətirər.

yağmur quni qan saçar.(yağış kimi qan tökər).

yağmurdan qaçıb, doluya düşdük.

yağsız malı, qurd yesin.

yaxası açılmadıq sözlər.(açılmamış, hələ deyilməmiş sözlər).

yaxıcı sözlərin yaxcısından, yaxcılıq gözləyən, yamaşdan yavaş gedər.

yaxçıdan, yaxcını seçmək, hünərdi, yaxcıdn pisi seçmək görəvdir.

yaxcılar gəlir dar gündə, yaman verir, zay gündə.

yaxcılara umursan, yamanlara yaraqlan.

yaxcılıq tez itər, yamanlıq iti kök salar.

yaxcını gözlüsən gəlsin qapıva! qapıvi bağlı qoy.

yaxcını yatlayan pisin çıxarar (pisinə batar).

yaxcını, pislər "gününlər", yaxçı çox olsa pisin güdülər.

yaxcının nə olduğunu pisdən soruşma, pis bilməz yaxcılıq nədir.

yaxcısı özüvə, pisi özüvə, yelə tüpürsən, yeldə təpər gözüvə.

yaxciya sən alış! pislik qapıda.

yxşı tanıb qapırar, yaman qapıp qanırar.

yxşıla dost olsan səni əzizlər, yamanılı dost olsan dalıca pislər.

yxşılığı itirəndən, duz çörək umma.

yaxşılıq elə, yatdan çıxarıb at çaya.

yalan aytma, yararmı ? (yaraşarmı).

yalançını qov ta tumanı düşüncən.

yalançının gözü çıxsın.

yalanı inandırmaq çox çətindir, amma bir dəfə inandırdın unutdurmağı, ondanda çətin.

yalanın anışı tanışı (şahidi) çoxdu, çalış "doğruya" "yalandan" tanılq (şahid) tap.

yaldızlı yalanlar göyül qapıcı aldanlar.(yaldızlı: ulduzlu.parlaq).

yaman arvad, qırx illik qıtlığa oxşar.

yaman olsa güvənmə, ağlar olsa inanma, açıq olsa qapınma, bağlı olsa, qayıtma, borcun olsa
qaçınma, vergin olsa çəkinmə, sevgin olsa utanma, yaran olsa gizlənmə,
suçun olsa danınma,,

yamanı pullu deyib yaxın durma, yabını yallı deyib satın alma.

yamanlıqdan qaçın sən, yaxcılıq özü gələr.(yamanlıq: pislik).

yan gedən yordan yar olmaz.

yansın çıraqı, gəlsin sorağı.

yapılı qapının yarağından baxma.

yapışırsansa ağaçın soylusun yapış.

yapraq gördüm qan ləkəli.

yar ilə vardı yolu doğru varan, yarı əldən qoymadı kirtü ərən.

yaradan yar olsun.

yarağın gör, bilirlər bunu hamu, ki olur yaz uçmaq, qışın tamu.

yarağın görməyən axmaxdır erkən (tezdən), qışı göy (bitgi) üzrə qışlamaz bilirkən.(yarağın
erkən görməyən axmaqdır).

yaraqlan kefə başla, qayğının quşun daşla.(yarağ oldu kefə başladılar, qəm quşənin quşun
daşladılar).

yarağlı oldur kim, duyur elinin səsin.

yarağlu arağın görmək: hər kəs öz işini görüp, yerinə gətirmək.

yarağsızdan yoldaş olmaz.

yaraq (silah) yiyeşinə yağıdır (düşmandır).

yaralı yatdı, ac yox.

yaramaz deyib, yaramaz eşitmə.

yaramaz evdə, ölüyü nelnərəm, girir ağlaram çıxır ağlaram.

yaramaz yoldaşdan yalnızlıq yeğdir..

yaramazdan var genə (iğən: artıq, çox) yaramaz.

yaramazı qeytərən, uğurlar gətirən.

yaramazlıq gizli oda bənzər ki gözləmədən yazar.

yaraşır dörlər içrə göycə minciq.(yaraşur göylər içinde göycə minciq).

yarıq tapan, dolağın tapar.

yarıví gör özün danış, evlər yixib arasözlər.

yarıya duz səpmək.kökünə kibrıt suyu tökmək.(yandırıb yaxmaq).

yası yasılmış, qara günə batmış.

yaşam yolu bir yönlüdü, bir yanlıdır, durmaz eşinməz, sözün deyər, söz eşitməz, yolun gedər,
geri dönməz.yuxar gedər boşça çıxar, aşağı enər, puça çıxar.

yaşama gəlmədik, tanınmaq üçün, ona gəldik tanımaq üçün.

yaşamağa dünən gecdi, yarın tezdi.

yaşamda baş gərəkdir, balqabaq yox.

yaşamın öz anlamı, düz anlamı, kefliliklə ayıqlığın arşındadır.

yaşda quruda, suda qarada.

yaşı dümüş.(yaşlı adam).

yaşın ağılı, başın ağılı.

yaşın sorma, aşın ye.

yaşın uzun olsun, aşın bol.

yaşı uzun uzaq olsun.(doğum günü deyilir.).

yataqdan qorxan, ərkək olmaz.

yatış oldu, qatış olmadı.

yatmış qaplan yanında, bığ eşmə, ayılar, qalarsan başsız.

yatsanda, baxdın oyaq olsun.

yattım ya allah, ölləm inşallah, əgər ölmədim, la ilahə illəlah.

yavız işdən yiğan (çəkinən), uğurlara uğradar.

yavuz gözlər ərmiyə (irurməyə, dəqməy).

yavuz günlər yanaşır yatlı adəm, qoymaz yatluluğun ölüncə bir dəm.(yatluluğun: yamanığın).

yay görməyən, ox bilməz.qış görməyən qar bilməz.qar görməyən ağ bilməz.ağ görməyən gün bilməz.gün görməyən tün bilməz.tün görməyən dan bilməz.

yay var qış var, nə tələsik iş var.

yayın yasdı, dilin kəsdi.

yaz bir çiçəklə yazlamaz heç.

yaza çıxarsan, tərə yesəndə, kərə yesəndə.

yazda çay yatağında qalma, qışda düzdə.

yazda çıxan cücəni, güzdə sayarlar.

yazığ o kəsə ki (kəsgə ki) qaraqabaqdır, nə gözəl yaraşır üzlərə gülmək.

yazıq da var başa çıxardır başı, yazıq da var, başa saldırır daşı.(yazıq: suç.saç.tərs (iş).qəza.iş).

yazıqların biridə elə yazıcıdır.

yazılı gora girməz, görməyince yazısın.(yazı: baş yazısı).

yazılı yazısın gördü, gora girdi.(yazılı yazısın görə gərək, görməsə sinə (gora) necə girə).

yazın yayalar yaylağını, qışın qışalar qışlarını.(yazın yazılı yaylağını, qışın qışlardı qışlağını).

yaziya əğri oxuyanlar girir.

yeddi arxın suyun bir arxa calama.

yeddi kərə öz evində axdar, sonra qonşudan istə.

yeddi qonşu bir qaza möhtac.

yedin duzun, duzluğun oğma (uşatma).

yel (yenğ.yen.cin) atına minmək.(çox sınırlanmaq).

yel belə əssə ! balta belə kəssə ! vay mənim halıma.

yel əsəndə arvadın başı titrər.

yel əsib qoz tökülüb.

yel üfürdü, su köpürdü.

yemirəm, işmirəm, vermirəm, yatmirəm burda olmaz.

yenğ olmadan adam çarpmaq.(gücü yetməyəcək işi yapmaya qalxışmaq).

yer altında bilmək, üstündə.(çox bilmək).

yer basmayıb yeriyən.(quş ayağı).

yer basruğu dağ, boy basruğu bəy.

yerdən yerə küp düzələr, bir birinə bənd edələr, atdan birin çəkələr, gəl onda gör, guppa gup.

yerində yellər əsir.

yerli yerindən.(hər tərəfdən).

yetənə yetir, yetməyənə bir daş.

yeznə qovsa eşiyə çıxarsan, oğul qoqla, beşiyə baxarsan.

yəhər, gah atın belində gəzər, gah yiyesinin.

yığışıb, atışıb, doluşub.

yıxılan ölümü dirildən.

yoxsul, itin adın ya qızıl ya gümüş qoyer.

yoxsulluqda olmaq, istərmisənsə, xəşlə.

yol yatı yarağı.

yolcu olan yolağçı ösgü sarayı neylər, təvi tacı netsin şol kimsə kim qonaqtır..

yoldan irəli yoldaş, evdən irəli qardaş.

yolları kəsilmiş, gücləri kamanları yasılmış.

yolların ən çətini, yola qoşuntusuz (yarağsız) çıxanındır..

yoluğdan alıb, qırıga verir.

yolum burtaq, ayağ ağsaq.

yolun açıq, düşmanın basıq (olsun).

yolun boş olmasın.

yolun sevinci, istəyip gedmaxda yox, gedə gedə istəməkdədir.

yolun yaxın, yükün yüngül.

yuxxarı bax qəm eylə, aşşağı bax dəm eylə.

yuxu yuxlamıram quşqulanıram.

yumurtadan yun qırxan.

yumurtasız qayqanaq olmaz.

yurdun yekəliyin, sən bilməsəndə, qar bilər.

yüngül sözlü, süycü (şirin) dillim.

zahid! o dünyadə od olmaz, onlar ki yanırlar, odu burdan aprırlar.

zaman durduqca dursun göyçək adın, yamanlıq görməsin iyku içəgun.

zaman elə gətdi ki dəgirman başımıza tərs fırlandı.

zaman keçərək əsgiyər hərhanki bir şey.

zaman zamana uymaz.

zamana yatlı oldu, halal yeyilməz, haram qiymətli oldu.

zamanaya qayqıran, qazığı samanla dolar.

zamani həp tanrı yaşar, kişioğlu hep ölmək için var !".

zamani ten(g)ri yaşar, kişioğlu hep ölmək için var !".

zamanında yumuşaq döşəktə yatmaq yaxcidir.

zar zor olsada başlaması, xoş olsun qutulması.

zəmanə çox incilər süzüb, çoxlusun pozub.

zərrə dərdin olmasun dərddən xilas et qıl məni.

zirəm sənə su verərəm, bu gün verəcəm sabah verəcəm, özüm billəm haçan verəcəm.

يازيلميش اوى وئر

سۆز آراسى دىيىلەن سۆزلەر - Söz arası deyilən sözlər

əl əli yumadı, əldə üzü yumadı, qolu əlsiz qaldı, əli qolsuz qaldı, suyu üzsüz qaldı, üzü susuz
qaldı, yaşı külsüz qaldı, külü odsuz qaldı.

əl görəni, baş yanıtar (cəvab verər).

əleyki mən səlam.

ələyağı odlu diri.

ələyi ələnib qəlbiri göydən asılıb.

əli aşından da, vəli aşından da olduğunu.

əli bedavan.(taxma ad).

əli ilə xəmir ovur, gözü ilə dana qovur.

əli maşalı, gurultucu.yayqaraçı.

əli süpehri hesabı salıb köggəyə,, yüz il göt verəndən sora gedir məkkəyə.

əlidən vəliyə nə ilişik.nə mərbut.

əlimdən tutmadı barı ulu tanrıım, buraxma əlim sən ey kamanı tarım.

əlin ver əlimə gedax bu yana, indi ki sevisən al apar məni, gedərlər deyərlər, döğəllər məni.

əlin yerdə, gözün gündə olsun, əkib biç, yeyib sık.

əlinin xəmriylə, ərkək işinə qarışmaq.(üstəsindən gələməyəcək işə girişmək).

əlirik, qatırıq kəpəyinə.

əlivə vuranda dizivə, onda gələrsən özüvə.

əllərin böğrünə döşənsin.(öl!).

əlli ilin eşşeyinə, dəğirman yolu göstərir.

ər ağacı gül ağacı, taxsırim var vur ağacı.

ər od olar, arvad su.(sən ölmüyəsən!!??).

ər, axar çaydır, arvadsa ona ovsar.

ərə getmək asandır, ər donu tikmək çətin.

əringənə, əlli qarış bezdən yum olmaz.{ subaya əlli qarış parçadan, don çıxmaz.(subaydan ev
olmaz)}.

ərinməsən, usta olarsan.

ərkəyə ürək gərək, qadına dirək.

əsər əsərdə (sonunda) susar, aldırma.(əsər əsərdə küsər.(atıb tutarda, əlindən iş gəlməyib,
susub durar).

əsər qılmaz söz, ol yerdəki dərd yox, pişməz çörək, təndir olunca soyuq.

əsgı evin mərtəği, mən istəməm ortağı.

əsgı toprağa, iyi tuxum əkərsin, buyruq (qismət) olsa göğəribdə görərsin.

əsgisin arıd, əsgisin saxla.

əsil aynamaz, aynasada çürüməz.

əslin nədir, nəslin nədir.

əti nə, budu nə.(ətinə görə, suyu bu).

əti sənin, gəmiyi mənim.

əylənmək, əyləşmək, əğilmək, oturmaq.

əynimdə xalat, başında papax.

əziziyəm dil açar, bərk toprağı bel açar, toprak sənin dil başqa, körpə dilin kim açar.

əziziyəm dilim dilim, kəs qarpızı dilim dilim, əlçəkmərəm dilim dən, kəssən dilim, dilim dilim.

əziziyəm dözər (xoca), hər dərdə dözər (xoca), basanda fış eylər,, çəkəndə çezər (xoca).

fəqrilə fəxr eyləyən əhli riyazətlər kimi.

fələkin işinə bax, birinə qismət, birinə nisbət verir.

fırlana cıvar (dünya) kiminə yemək bitidi, kiminə əmək.

fış fışa olmaq.

fitilin basmaq.şeytanlamaq, izləyip izin vermək.

gecələr yatmamışam, yar səni, yoxlamışam.

gecəni diri tutmaq.(ertəyə dək yatmamaq).

ged day gözəlim, yarə vuran, yar ola bilməz, qəmsiz yaşayın bizlərə qəmxar ola bilməz, qırda

əriyir qar sayağı gün qabağında,amma gözəlim, insafın olsun, dahi qır, qar
ola bilməz.

ged tabağım gəl tabağım, gəlməsən dövül tabağım.

gedmə qal deyəmədim.sənsizlik yağmur oldu, öyle əsdi soluq yellər, soldu, tükəndi güllər.illər

sovub keçdi, səni, yalnız səni, təkcə səni genə unutmadım.gözlürəm yenə,
çevrəmi almış dörd duvarlar, bəlkə girdi bir daha, bu qapıdan yenə.

gedmək umu du, qalmaq tamu.

gej gəldi tez evləndi.

gen don opramaz, gəngəşli bilik artamaz (arxaya qalmaz).

gerçək gəlincə, yalan qaçar.(gəlincə: bəlirincə.bilinincə.ortaya çıxınca).

getmə qədimə, gir məqədimə.

geyik qındıqı, yıbar qoxar.(ceyran göbəyi ətir qoxar).

gədə burnuvu yiğışdır.

gəl bir zərrəcik seyr et, gözə olmaz yasaq.

gəldik cahanda həqqi tapaq xoca qoymadı, külli cəhanı yedi, qarnı dolmadı.

gələn yeri dönməz olsun, girən yeri qalar olsun.

gələnə xoşluk, gedənə uğur dilə.(gələnə xoşluk, gedənə uğurlar dilər).

gələni xoş tut quru üzün döndərməgil.

gəlin atasına : "həm gedərəm deyər, həm ağlaram" deyər.

gəlin çörəyimdən kəsin, suyundan için.(gələn qonağa söylənən qarşılıqlama sözü).

gəlini evdə sına, dağa oduna yolla.(gəlini evdə sınıyıb, dağa oduna yollamışlar).

gəlinin yaxşısı, doğma qızdan, yeznənin yaxşısı, doğma oğuldan yeğ (yaxşıdır).

gəlsə uma düşürqıl, dinsin onun aruqluğ.(qonaq gəlsə, yerləşdir onu, yorqunluğu gidərsin).

gəncdən ölüm uzaq olsun, qocadan yoxsulluq.

gənclərin tapatın (dəlilik).doyurmaqla yatırmaq gərək, susuz qalıb, susamışı, su ilə qanırmaq
gərək.

gənclikdir, sağlıqdır, dəğərləri olsada, itəndən sonra bəllənir.

gəncliyə güvənmə.(igitligə dayanma).

gəncliyin dəğəri bilinsə, qocalığın azarı azalar.

gəngəşli bilik utraşur, gəngəssiz bilik opraşur (öprəşür.əprişür).(gəngəşli bilik, uzlaşır, gəngəşsizin öprəşur).

gər inanırsan onun birliyinə, yaxcılıq ed iblisin korlüğünə.

gərək dediyimiz, aldanmağın bir başqa biçimidi (formasıdı).

gərəklini bilməyən, gərəksizin nə bilər.

gəvəzənin işi qalar, astanın işi qalmaz.

gopçunun, xoruzuda banlar.

goplamlar, eyvay abaci pişik dama yorqan apardi,göz elədi, hamısını birdəmn apardi.

gopuzların güpültüsü (küpültü, küpürtü, gümbürtü: gümültü, patırtısı), oxların qıçılıtı(qıjıltısı, fışılıtı) qılıcların çaqqılıtı.

göbəyin özü kəsmək.(işlərin, çətinliklərin qaldıra bilən).

göləm (göləm) deyə köpürüsən, içində bir balıx yox.

gör səmada çün dənizlər çalxanur, göy üzündə bu dənizlər yalxanur.

görən günü unutma.

görənkimi, quşun qondu.

görmədim dünyada mən supa, pilovu ötürüb, girişə supa.

görməmiş, gördüyün qurusun!.

görməmişdən borc alma.

görməmişin yetməyi yaman.

görmüş keçirmiş, qonmuş köçünmüş, qoymuş qopunmuş.

görüm səni batlağa düşəsən dərd əlindən.(qarqış).

götü zinqirovli.(qaraçı.çinqənə.cadugər).

gövəl (yaşıl) başlı ördəyim, axşam gəlsən evdəyim.

göy göy almaq.(nəğdən almaq).

göycə minciq kimdədir, mənim gözüm ondadır.

göyüdü göyərdi, nənəm məni dögərdi, yumruqla görməzdi (bəs deyildir), toxmaqla dögərdi.

göyül (gönül) yaylaşın yaylar.

göz boyamaq.(aldatmaq).

göz əllə gör, qulaqdan al ağızla ver.

göz qəlbin güzgüsündür deyiblər.

göz qısqanıb ürəyimə, gözdən uzaq, ürəkdə qalan, pozuq bostana vurma talanı.

göz qulaq olmaq.(baş göz olmaq).

göz yaşı dərildi, gül yerinə.

göz yaşı, yaşama bəzək olmaz.

gözdən endirmə (salma, düşürmə).

gözdən uzaq, xanıda söyərlər.

gözdən yaş yuyunsun, ürəkdən pas.

gözə yasaq yoxdu (örnək: gəl bir zərrəcik seyr et, gözə olmaz yasaq).

gözəl, könül sevən sevən olur, yoxsa, könül sevən gözəl olur.

gözələ nə yaraşmaz.

gözəllər çox iş edərlər, soyub soyub dərviş edərlər.

gözəllərin talehi, çirkin olur.

gözləməkdən iki gözün dörd olsun..

gözü gözüñə, sözü sözüñə, suyu suyuna uyqun.

gözü havada, günü bacada.(bəylik, dinclik yaşam sürən).

gözü yırtıq üzü sırtıq.

gözüm səğrər, qulax çınlar, könül inlər, ki candan sevgili dilbər gəlir dirlər, gəlir dirlər.

gözümün yaşı gərək bir gün daşa, sığmaya yazılar dağa daşa.

gözün açığı ikən yaraqlan özün, ki sində qarınca yeyəcək gözün.

gözün ağını köpətmək.{ gözün ağını bərətmək (yekətmək)}.

gözün başın aydın olsun ay qız.

gözünə çöp düşsə, dünya gözündən düşər.

gözünə qorxulu düşlər görünür, düş içində döyüñürdə ögünür.

gözünü çetqə dartmaq.(aradan uzaqlaşdırmaq).

gurlayaraq gələn düşmandan, kötüdür (pisdi, yamandı) gülə gülə gələn düşman.

gurulda, amma yağma.

guşeyi bamdə düşdü gözərim (nəzərim) çəp təğiyə, istədim (olsun işim) rəmzilə (mətləb ola) aşkar təğiyə, arizin (yanağın) öpməyə quranə təfəüül elədim, gəldi bu ayə ki ən təp təğiyə.

güt aldan girsə, doğru tünlükdən çıxar.

gül gözlədim, tikan dəğdim, boş yerinə ürək əğdim.(əğdim: əritdim.yedim).

gül yaxşıdır, öz kolunda.

gülən ürəklər qırılmasın.

gün ağarkən, qalxanlar, gün batarkən yatanlar.

gün çıxandan, can çıxana can.

gün genə yeni gün.{hər günün öz günü (günlüyü) var}.

gün pəncərədən düşür, enir, girir.

gündə irük yox, bəydə qıçıq yox.(gündə yarıq yox, bəydə xəta yox).

günəş isdi, ac qarnı, gövdə arıq, başında ağır yük, dabarı yarıq.

günlük yaşam.(hər günün, olaylarının keçisi).

günü doğmaq.(imkanlanmaq).

günün ölsün əlində qalsın, özün ölsən elində qalsın.

gününən kürk dəğişən.

gününən kürk dəyişmək.

günüz doğur olsun, üzüz uğur olsun.

güvəncli olsun kılavuz, ilahi yolunda azmayavuz.

güvəndiyi dağlara qar yağmaq.(ası, uyar, fayda güdülən nərsədən, istədiyin alamamaq).

güzgüyə bax, bəzən, adamlara bax düzəl.

irişiq (eşq) dənizin boylayanlarda var.

ha düz olsa, orağcan əğrısı vardı.

ha geddim ha ha geddim,vurdum gilani geddim,iki xoruz əlləşdi,biri qana bulaşdı,qan geddi
çaydan aşdı,çadan gövərçin uşdu,gövərçin alataxta(dağda),yuvası bula
taxta(boz dağda), yarım yatıb otaxda.

haçadan huçadan biridə çıxdı bacadan.

haq yardısından (cəzasından) qaçan, yarqıya düşər.

haq yolunda doğru durqıl, yolu gösdər yolsuza gaypınmadan.

hamama girən, tərləyər.

hamamdan çıkanın əri olasan, səfərdən gələnin arvadı.

hamı baxta baxır, o heç kəsə.

hamı qalmışlara sənsin aracı, hamı azmış lara həmdə aracı.

hamı saraydan çıxıb sinə gedir, görmədim bir kimsəki sindən vara saraya.

hamı yaşlar qurur, yaşıl saralır, saralır bağlar, qaralır dağlar.

hamınız bir uğurdan çağrışın çalışın..

hamısı bir yuvanın quşudur.

hammı öz işin oxusa, çətinlik qalxar.

hammi süpürgəylə qalxıp, dəstəsilə enip.

hançı sinliyə bölüyün düşür düşsün.nə biçimdə oldun o biçikdə qopun.

hani bura bura gələnlər, mənəm mənəm deyənlər, indi gör necə onlar toprak olup yatırlar.

hardan gəlirsən – bülbül qalasından, niyə başın qanlıdır – dilim bəlasından.

havadı, yavadı, yaxadı.

hay günün görməyən, vay gününə inanmaz, vay günün görməyən, hay gününə inanmaz.

hay gününü günləyən, vay gününü izləməz.{özün iyi düşünən, pislikləri geridə qoyur (biraxır)}.

hay hayatı geçmiş, vay vayı qalmış.

hay hayına oynamır, vay vayına ağlamır.

hay hayında oynamaz, vay vayında ağlamaz.

haydı qoyma, haydı vurmaqla yaşam keçməz.

hayın gördün, vayında gör.

heç bir işi quramaz, xeyrə şərrə yaramaz.

heç nədənsə torlağı yeğ.

heyvanı qırmacla, kişini, dillə öğrətərlər.(qırmacı: qamçı).

həbbəni qubbalar, ləpəni dəvəlir.

həqiqət ara gəz əfsanələrdə, zəncir, zinət olur divanələrdə.

həm həbibim deyib anı oxşadı,, o gəlicək cümlə dinlər qoxşadı.

həm xayasız həm hayasız.

həmməşə gülən kişinin, ürəyindən keçəni bilmək, çox güc olur (çətindir).

həmməşə utan!, gələr gün ki ütüləsən.

həp beləkəy boyu bar, yeti qabat donu bar (bilməcə).{boyu qıсадır, yedi dənə kürkü vardır
(soğan)}.

həpili pilov, pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov (kişi), iki itin bir yoldaşı, buda arvadın oynaşı,
həpili pilov pişdi pilov, həşiri pişirə getdi gicov.

hər ağacı daşlama, ras gələni dişləmə.

hər bacıya əliv salma, birində sığcan var, birində ilan.

hər başqa işin bir kişi var.

hər bəfasız yar olmaz, ətəyi kəssən dar olmaz.

hər boyayı boyadı, qaldı fındıq boyası.(önəmsiz nərsələrlə uğraşmaq).

hər daraxda bezi olmaq.(çəşitli işlərlə, kimsələrlə ilişgisi olmaq).

hər elin çıxarına görə yazar yazısı var.

hər enişin bir yoxusu var.

hər gecə oyunda varam, inan məndə sənə yaram.özgələr desə yar olmaz.axirdə mən sənə
yaram.

hər kim özünə görə donbicər.

hər kimi oğru san, ta malın oğrudan sakın salasın.(sakın salasın: gizli saxlayasın).

hər qafadan bir səs, hər ağızdan bir söz çıxma.(qaramaşırıqlıq.pozqunluq.düzənsizlik).

hər nə edər özünə edər, külüd də gözünə edər.

hər nə gedir tərsinə, dünya dönür pisinə.

hər nə qaşına qaşına, yaraşır.

hər öldürən qatil olmaz, hər ölü suçsuz olmaz (qapalı, fanatik baxış, fəlsəfə).

hər söz hər qulağa keçmir, hər qulağ, hər sözü eşitmır.

hər sulanan, yanmayıb, hər yananda sulanmayıb.

hər tarladan bir taxıl, hər başdan bir ağıl.

hər təldən çalmaq.(hər nədən qonuşmaq, çox işlərlə uğraşmaq).

hər yarağı düzəlmüşdi, qalmışdı saqqal darağı.

hərədən bir tük kosuya bir səqqəl olub.

hərkəs gedir mərsinə, biz gedirik tərsinə.

həs nədi hüs nədi, bu nə bilir yas nədir.(şey.sik).

həyatım dirəyi canım dayağı, ümidim başı, məqsudum ayağı.

həyatın yazılmamış zanğı (yasası, qanunu) yazılmışın basar.

hörüyü hörüksüzden qoruyan, damcını sudan, bulağı çaydan qoruyan tanrıya güvən.

hündür düğünün sünbüllü boş olar.

hünərli iğid ölməz.

xam dəridi, açılar.

xam yer axdarı bosdan atmağa.

xan bir oğlandan sorur:

- oğul sən neçə qazanırsan.

- xan kimi.

- xan neçə qazanır.

- xan gərəkləricə.

- sən neçə qazanırsan.

- məndə gərəklərimə görə.

xan dilərsə açar, dilərsə qapar.

xançı əsrik, yolçu əsrik.(hər nə qarma qarışıq).

xarab olsun o topraq ki, məni özündə batırıb, itirir.

xeyir söyləməz.(solağızlı.şum söyləyən.tərs.əks).

xəbərçi yalançı olar, yalançı xəbərçi.

xəbəri çatmayan yerdə, hər şey xəbərsiz olar.

xəlil cəlil, dalsı gəlir.

xənəkə (xaniqah) içrə xor xor yatan dərvişlər, eşq dağın hər birisi coşan aslanıdı.

xəsdə dərd əlində, həkim para dərdində.

xəsdə olub xoşluğu güdməkdənsə, xoş olub xəsdələnmək yeğ.

xəsdəlik mənim üçün, ölüm sənin üçün.

xətmi ruziğardı.

xoca sevinər, kişi (adam) ölsə, qarğa sevinər, heyvan ölsə.

xocaların sözləri, dalı qoyub bizləri, dedikləri düz olsa, əməl edər özləri.

xoşluğu çox olan qudurqan olur, xəsdəliyə düşən küsəgən.

ıslaq ağaç əyilir tez, vay quru ağacın halına.

ışıq bahalandı korun nəyinə.

ışıq sönməzdən öncə, daha parlaq yanar.

içgi ilə yuxu, yoxsulluğa ən yaxın yollardandır.

içim devrimi, biçim devrimi, öz devrimi üz devrimi, baş devrimi aş devrimi.

içtə qalsın.(kötülükə anmayın!).

içtikləri su ayrı gedməz.(çox yaxın olan yoldaşlar).

igid çün bula aşq ilə qərar, onu tutmaq necə yarar (mümkün olar).

iğnə sapa dönmək.(iğnə ipliyə dönmək.(iğnə çöpə dönmək.(çox arıq, üzük, incəkinmək, zayıflamaq).

iğnə yataxda gizlənməz.(iğnəylə çuval kimi).

iğnədən sapa.(ayrıntılaıyla).

iki ayağ bir başmağa girməz, amma girdirəllər.

iki evi bir elədik, düyüünü batman yarım.

iki gözləri san külxan ocağı, yedi arşın dişinin ən uvağı.

iki könül bir olunca, samanlıq seyrangah olur.(iki könül bir olursa, samanlıq seyran olur).(sevgilər üçün, güc qoşul önem daşımaz.

iki nənəg (şey) , arınar (arıtlanar) əriməkdən, - biri kişi.biri qızıl.

iki səksən uzatmaq.{ güclü vuruqyla (vurmaqla) yerə sərmək}.

iki yanda çavış yasavul, kimisi yürü dər kimisi savul.(kimisi yeri deyər, kimisi savrul)

ikimiz biriz, iki görmən bizi.

ikisi dörddən ağırsa, altısı ləp ağır olar.

il sözü birinci gün qurulur, gün sözü sabahın.

ilan soxmadan, at təpmədən.(nədənsiz, səbəbsiz.durup dururkən).

ilin sonu toplanır, sana bitik sınanır, kötü işlər qınanır.

ilin sonun bayramla, görən işi sınaqla.

ilkin büdrəyib, sonra ayağ altına baxır.

inanın yatmir, inanan qalxır.

inanc insanı özündən alıb özgə bir şeyə çevirir.

incə ələyib (əğirib, açıb) sıx toxumaq.(titizlik gözdərmək.ardından arıya incələyib qoşmaq).

incə eliyib sıx toxuyan.

incə eliyib sıx toxuyan.

incə əliyib, sıx toxuyan.

incədən yoğuna girmək qolay (rahat), yoğundan incəyə girmək çətin.

inci saçan dili var, bal kərəli dadı var, dağlar aşan adı var.

indi qoy heyvanı ged insanə gəl, ol xayaldan keç bu gerçək canə gəl.

insafsızca götürən, daşşaqlarında yerləşdirər.

ipdən iplikdən.(hər nədən).

ipdən ipliyə dək.

ipə sapa gəlməz sözlər, duyulardan qutarmaz canım, bizə düşür yarım qəhbə, qonşuya bütüncə xanım.

ipin uzunu, sözün qıssası (dilin qıssası).

ipliyi bazara çıxmaq.(əksikləri, pislikləri, iç üzü açığa çıxmaq).

islandım qurudum, yel mənə neylər, ələndim bəlləndim, el mənə neynər.

istək (həvəs) qaranlığı.

istəksiz sevgi olmaz, sevgili olan istəksiz olmaz

istəyi kimi at çapmaq, oynatmaq.(ürəyicə davranışmaq).

istəyin gora qalsın!..(arzin gözündə qalsın).

isteyirsən belə, meşədə doğul, amma adam içində böyü.

istirəm onu sel aparsın, bir dolda dalından mən töküm.

istiyot tumu (tuxumu) xırda olsunda, yaxar (acıdır).

istiyotdan acılıq, arvaddan qısqanlıq az olmaz.

iş başındaykən, alçaq uca bəllənir.

iş bitən deyir, gücdür bitən.

iş doğurur, işiqlar olur.

iş var qılsan yaxır, iş var qılmasan.

işi başlamaq başqa, başa vurmaq başqa.

işi kovlayan, iş çıxar.

işləndikcə işıldar.

iti göz.iti ox, biri gördü, biri deşdi.

iti gözün olsun, iti oxun.

itin axsaması gəlincək karvana vurar.

iyi sanlı.

iyicəsinə yeyib için, suçum varsa, ondan keçin.

iyidin gözü tox, yağıının gözü yox.

iyidin yaşına calansın.(ömrü uzansın).

iyilik kişilik.

iyilikdə, tez gec yox.(iyiliyin tez geci yox).

kamil palançıda olursa insan, çox yaxçıdı yarımcılıq papağlılıqdan.

kasıbın bir atı olar oda çolaq.

keçən ömür, yanın kömürdəndi.(keçən ömürdəndi, yanın kömürdəndi).

keçənə üzülmə (yaxınma.təəsüf eləmə) , gələndən qorxma.(keçənə yazılıq (heyif) deyilmir, ola bilib, keçənmiyənə yazılıq (heyif) demişlər).

keçmiş tasasından daşınmış, yeni oykular aşınmış.

kefi kök, qarnı tox, tanrıla işi yox.

keflinin kağızı, meyxanada oxunur.

kəfən almamış, gorun qazdırır.

kələm kimidir hər bir qulağı, uyuz şalğam kimi başı qabağı.

kəndi yağında qavrulmaq.

kəpəkdən qubba yapmaq.(boş nərsəni şişirtmək.

kəsəl batmanla, dərman dari ilə ölçülər.

kəsgin cızıq sınırlar götəldi qalxdı, sindi qırıldı, əridi bitdi.

kəsilən əkmək, yenidən bitməz.

kəsilmiş quyruğun ilan unutmaz.

kətdi qonaq qaytarmaz, deyərki.(qonacaq yerim yoxdu).

kətdi, bir günə bəddi.

ki böylə əhval, qurdun pəncəsi oldu keçi saqqal darağı.

kiçik ağızım olsun, ağca üzüm olsun.(kiçik ağızım, ağca üzüm).

kiçik uluq duruşmaz, qırğı sunqır qarışmaz.(qarışmaz: qarşılaşmaz).(qırğı sunqura muqavimət edəmməz).

kiçikdən başla, böyükdə qurtar.

kiçikdisə böyür, oğlandısa ulur, iqtidisə qocur.(kiçikdi böyüsün, oğlandı ulusun, igiddi qocasın).

kim ağrısın basdırıcı, olmazlıq dost oldu.(ölüm ilə dost oldu).{kim ağrısın basdırıcı, ölüm ilə yastırıcı (dost oldu)}.

kim bəfa savın umarsa dışidən, ürəyi yonğalmayar (düzəlməz) heç dərddən.

kim gizləsə dərdini, axır yixar dərd oni.

kim ivər, şeytanə ol uymuş durur, sol ki istəknə irər (çatar) küymüş durur.

kimə kim çələp verməyə, bayımaz, onundur onun, vergi həp çoxda az.

kiməsnə çarə bulmaz ağlamaqtan, yaşı ağlayıb ciyər dağlamaktan.

kimi qopuz, kimisi ney, kim çalır qoval.

kimi tutmaqda qulluq, kimi qovmaqda.

kimi umsundu, kiminin ussu geddi.

kimin kim olmaya yazusu onmaq, ani sə'yilə müşgüldür onarmaq.

kimin yanında məni kölgəlisən (naxcuvan).

kimsə kim, aldı ürəkdə, sən kimi düşmən yağı, saxlayanmaz, qurtaranmaz od düşən candan
yağı.

kimsədən yarmaz sənə gəlsin mədəd.

kimsənəm yox səndən özgə ya ilah.

kimsəni gözləmirəm, ürəyim yolda qalsada.

kimsənin böyüyü (hər böyük şəxs) suçu özündə görür, kiməsnənin kiçi, suçu dünyada.

kiri kir açar, sirri sir.

kirpiklə xərmən süpürmək.

kirşan kimi ağ apbağ.

kişi çapdırıldılar, çəri tizətdilər, tez gəlsin dedilər.

kişi çün yiye qarnı tox ola, yaraşır gözü yuxulu ola.

kişi don girmək ilə adəm olmaz, yalnızcaq minciğin qədri az olmaz.

kişi doslarından azar.

kişi gocaldı evə nökər nə gərək, arvad qocaldı evə külfət nə gərək.

kişi haralıdır, qazanan, sərpəyən yerli.(sərpəyən: xərcləyən).

kişi harda varsa yaraqlı gərək.

kişi işin alıqlama (özgənin işin, qılığın, lağa qoyma&.

kişi itirtsə, tanrıım bitirər.

kişi ki gözlədi dirilik yatın (yolun), gərək ki oxşaya yad obanın itin.(yatın: yolun).

kişi kim yavızlıqdan qaça, gərək kim iyi fala ağzin aça.

{kişi kim yavızlıqdan qaça, gərək kim iyi fala (baxa, baxta) ağzin aça}.

kişi qanı yerdə yatmaz, yuğulub gedər.

kişi qundağa qonduqda girən xuy.salacada (tabutda, qəbirdə) çıxar məşhurdu bu.

{kişi qondağa qonduqda girən xu.salacada çıxar məşhurdu bu.(salacada: tabutda, qəbirdə).(kişi qundakta aldığı qoy (xuy), ölmədən dəyişməyəcək, qoytuya qoy) (qoy: xuy).}

kişi qursuz qalmaqdansa kor qalası.(qursuz: yoldaşsız).

kişi nərsəyi ki yansılar, gələr günü, özü ona sancılar.

kişi oxşarı, işləyən sözdür.

kişi oldur ki arvadı inandırı, özü inanmıya.

kişi oldur ki canın fəda eyliyə cananına, yox oki canın qıya cananına.

kişi seldir, arvad göl.

kişi var arvadı qədər, ölkə dəğışır, ölkə də var, kişisi qədər, arvad dəğışır.

kişi var yaşılandıqca aşılanır, kişidə var aşlandıqca yaşılanır.

kişidən aravad çıxar, arvaddan kişi çıxmaz.

kişidən kişiyə uğur (xeyir) ulaşır.

kişilər arasında bir dişi yox, dişilər olduğu yerdə kişi yox.

kişini (insanı) meymun eləmək qolaydı, ta meymunu insan edmək.

kişinin (insanın) ən yadda qalan anları, yuxuda keçir.

kişinin (insanın) kötüsü iyilikdən bilməz, qursaksıza ögüt versəndə almaz, insan çiğ süt əmmmiş, güvənc olmaz, qapında qolçu, qulluqdan sakın.

kişinin (insanın) söyləməsindən, suyun şarlamasından qorx.

kişinin (insanın) ya gərək saçı ola, ya başı, ya pulu.

kişinin ağı qarası içindədir, heyvanının üzündə.

kişinin çıçəyi "dildir, sözdür, işdir".

kişinin qəhbəsi, arvadın qəhbəsindən əsgikdir.

kişiyə hörmət, artırar minnət.

kor atı minib, şahlıq iddiası var.

kor boğaz.(gərəkli olan, qaçınılmaz şey).

kor çuçə.(dalsı olmayan).

kor dəğənəgi bəllər kimi.(lap əsgidən, heç dəyişmədən).

kor doğuşu.

kor eşşəyə saman vermax hshatdı, yol dayağı içib yemək, daha atdı.

kor xət.(kor yol, davamsız cızqı).

kor qazi.(əsirgəməyən).

kor nişançığ.(şansı).

kor yoldansa, kor olmaq yeğdir.

köçmədən önce qonşuvu öğrən..

kömürünün üzü qara olar.

könlü ayaz, başı daz.

könül birliyi, iç birliyi.(çox sıxı işbirliyi).

könül yaylasın yaylar.

könüllər buz kəsildi, əllər balta.

könüllər olmuş arslan yatağı.(könüllər olsun arslan yatağı).

könülsüz arslan olmaz.

köprüün altından (astından) keç, ya üsündən.

körpü, çaydan oyanayı!.

körpünü, alçaq qurmuşsa, ondan keçmə.

köşşəyi yiyesi deyən yerə bağla birdə döy qabırğasına.

kötü dilli kocadan, yalın (tək) dulluq yeğ.

küçüklər qocaldı, qocalar qırıldı.

küçüklər qocaldı, qocalar qırıldı.

küləkdə, cılız od sönər, tonqallı od öc alır.

kürədən çıxdın, korluğa düşdün.

kürəklə bel örtülü gərək, göğüsələ üz açıq.

küsüklüyüz yerində.köməkləş yükü çataq.

küşən dəniz, qalın qalıq.(coşan dərya, bulqan hava).

qabaq sırlı, qabaq sırlı qadəhdır, döyərsən yarasa qırılançıç olmaz.

qabaqdan qılış kimi qış gəlir.

qaçanda tanrıını çağırır qovanda.

qaçarsa ardından yel yetməz, qovarsa önungən geyik qurtulmaz.

qaçmağdan qovalamağa vaxıt bulmamaq.

qaçmaq məndən, qovmaq səndən.

qadın alsan bir bəla, ondan doğar min bəla.

qadın başlıdan erkək olmaz.

qadın erkəyin əsi, evin günəşİ.

qadın, erkəyin əsi, evin günəşİ.

qadın, yanağ allığın, kişidən alar.

qadına bəzəkdir paltar, ağacındır bəzəyi yapraq.

qadına göz yaşı sudu.

qadını çımrının qazanı qaynamaz.

qadını evindən, kişini pirindən sorarlar.

qadının xoşluğu, kişinin əlində, kişinin xoşluğu, qadının dilində.

qaqılmadan açılsın, günün çıxsın saçılsın (alqış.yarqış.iyi dilək).

qaldır qaşivi, yesin aşivi.

qan dolaşan könüldə arslan yatar.

qana qan, cana can, duza duz, düzə düz demişlər.

qanana bir imək (işarə) yetər, qanmaza min kötək.

qanat büküp budağa qondu.

qanmaz özü ilə düşmandır, başağası ilə necə dost olur.

qapağsız, qapağılı görən, qulağılı quylağsız duyan kimdir?

qapını qoyub, damdan düşür.

qar yağır yer ağarır, mənim üzüm qaralır, könül qalsa yar alır, soyuq düşər gülüm saralır.

qara baxt elin, qara baxt dili var, dil yoxdusa, elin kimi var ?.

qara qara qarqalar, qalın qalın qar qalaqlarının qabağında, qar qar qarlıdaşırlar.

qara qarıların otsuz ocağı, qara günlərin qutsuz bucağı.

qara qarqa qar istəyir, qəhrəman arvat istəyir, arvadda paltar istəyir, paltar da pul istəyir, pulda
qəhrəman istəyir, qəhrəman arvat istəyir, ~~~~~.

qara qatır belə (qapıda) yatır, gəl gedənə şillaq atır.

qara üzdən (qəhbədən: oruspudan) arvad olmaz, oynasdan ər.

qarabaxt topu qara bulut kimi könlüm göyün bürüdü.

qaraçıdı kimisi, kimi qurbət, hələ yox başlarında heç devlət.

qaranquluq gecədə, ay olmasa, ulduzlar parıl parlar.

qaranlıq enmişidi, qurd payın yenmişidi (yemişidi).

qaranlıq gecə, dar keçit.

qardaş qardaşın yoxluğun istər, ölümün yox.

qarından, qursaqdan atmaq.(bilməmişdə, bilirmiş kimi ucadan danışmaq).

qarqa dərnəği, it yiğnağı.(avaralar topluluğu).

qarqa qarısın (qocasın) kim bilər, kişi alasın kim tapar.

qarnı burnunda olmaq.(şışmək).

qarnım kürəyimə qovuşub, mənimki məndən sovuşub.

qarnımdan çıxan qada, kimə gedim səndən dada.

qarpuz başdan, ağac yaşdan böyüyər.

qaşıq qalibi.(sıxışıq).

qatı yay çəkən uz atar.

qavalı çala çala, geddim bağa, bağdaki qızlarından oynamaya, əl atdım böyük qızın məməsinə,

çıçık kız harayladı nənəsinə, nənəsi çıktı dama, bir daş vurdi qabırqama,

qabırqamı tutu tutu geddim xana, xan dedi: qaşı qərə gözü qərə, nə tüşmüsən

bu çöllərə.

qavqanı basmaq.(həll etmək).

qayıq vuran vurmanı (zərbə) , illər vurmur.

qayqanağı pişirmək üçün yumurtanı sindirmaq gərək.

qaynana bir çiçək, hər sözü bir gerçək.

qazan qaynar dursa, ağıl durmadan gələr.

qeyrətlinin ürəgi qaynar, qeyrətsizin ürəgi oynar.

qeyrətsizdə iman arama.

qəbri dolu od ola, qiyamətdə qözsüz qopa.

qərq olan ne'mətdə, bilməz ne'məti üzma nədir, toprağa düşsə balığ onda bilər dərya nədir.

qərqərə, ipi düzənli yiğib açma üçündür.,

qıllarlar qulluğnu gecə gündüz, tapından kiməsnə döndərməyə üz.

qıldan incə, qılıncdan kəsgin.

qıldığın yazqarlığa (pisliyə), olqlı ökün (peşman), olmaqlı ökkün (peşman), eddiyin eyquluğa.(yaxcılığa).

qılıcı sınmış, yayı yasılmış.

qılınc çəkib baş alır, arşın çəkib bez alır, yorulduqda yer alır.

qıp qızıl yalançı.

qırağına baxıb bez aldıq, başına baxıb götürdüq, qarı savduq yağıya qaldıq.

qırx gün izzət, gırx il zillət.

qırx gün, qırxında qılrı qırıx gün.

qırx gündə doyular cəmalıdan, qırx ildə doyulmaz kamaldan.

qırxılıb qalsın saqqalı!..(and içmə sözlərin biridir).

qısqancın gözü oniki olar.

qış keçər, yaz dönər.

qışın nəyinə, gün əğri durur, yaz doğru günə, doğru durur.(qışın nəyinə: qışda nə üçün).

qız birlə gürəşmə, qıraq birlə yarışma.

qız osdurar, ana basdırar.

qızı tanımaq üçün anasın gör, lap yaxçı tanımaq üçün nənəsin.

qızıl yumurtlamaq.(saçma sapan sözlər söyləmək).

qızılı baxma! məgər gül çiçəklə ola, yaşılla ola.

qızlatgilən ürəkdəki sevgivi.

qızlıq (qıtlıq) olsa buğda al, arvad ölsə qızın al.

qoca havax inanar gücünə, çünkü onun ömrü yetmiş ucuna.

qocalar sağ başlı olursa, gənclər dinc yaşar.

qocaların sözləri, dalı qoyub bizləri, dedikləri düz olsa, əməl edər özləri.

qocanın sayqısın tutan, ucalar.

qocaya eşşək gərək, cavana arvad.

qoxmayasan deyəndən, qorxun olsun yeyəndən.

qoxusu gəldi, umusu gəldi.

qol sınsa yenğ içində, baş sınsa börk içində.

qonağ ilə qonağıçı, eşşək ilə eşşəkçi dil tapar.

qonağa qoyaram hörmətim olar, özüm yeyərəm quvvətim olar.

qonağa üməd olan, öz evində qonaq qədərdi.

qonaqlarız bol olsun, istiyənləriz çox olsun.

qonaq başı, seyrəyi yey.(salxımın seyrəyi iyidir).

qonaq çarşavı kimi, hər gələnin altına döşənmə.

qonaq oldun, əşgi (insaflı) ol, eşşək yox.

qonaq yedi qazı, öpdü gülnazı, keçdi arazi, genə narazı.

qoncaq (mənzili) uzaq, eşşək çolaq.

qonçamız var güllər içində.

qonduq yurdun dəğəri, köctük yurtda bəllənir (bilinir).

qonşu atır, qonşu tutur.

qonşu qonşunu qaşımaz.

qonşudan qonşuya heç nə ulaşmazsada (çatmasada) duvar ulaşır.

qorxu nə üçündür, ölümlü əvrəndə (dünyada).

qorxusundan ağlını yavalır.

qoşa badam sığmayan ağızlim.

qotur keçi, sürər sürüünü, bələya salar.

qoyunvardı ki qurddan qorxur, qoyun yoxdu ki qurddan qorxmur.

qoz qırmaq.(varın, çıkışın göstərmək..- görək nə qoz qırır).

qoz qozalax çaxatmak.(qoz üstə qoz).

qoz ola badam ola, özü də bir adam ola.

qudurqan it, yügürər öz kölgəsinə.(quduzqan it özünü qapar olmasada kölgəsini).

ququq kimi qalmaq.(tək başına oturmaq, qalmaq).

qulağa xoş gələn insan, gözədə gözəl görünər.

qulağı çanda (zəngdə, səsdə), gözü yolda.

qulun bir gözü, yalçının iki gözü kor olur.(yalçı: gün işçi).

qundağa girdin, qoyun (xuyun) aldın.

qurbağa bacı yeriyəmmir, bacısında alır dalışıca.

qurban gedən yoldaşına!, yolda qaldın, düşdün daşına, yoldaki daş düşsə ayağ başına, yol
sənin daş sənin çıxammadın! daş olar başına.

qurban ollam düşmənə, qoymaz məni düşməyə.

qurbət eldə, öz elivin itində yaxın sayırsan.

qurdı basan, qurda basan 'it', yorqa gedib, yorulmayan 'at,..

qurlu quriylə qopuz qılıylə.

qurt bağırsağından kiriş (tel) quralar qopuza, çalsan tam bütün telləri qırar.

quşsələri daşa vur, quraqları yaşa vur, tutulsa ürək, zəngi alıb mənə vur.

quş qanatsız, kişi yarsız olmasın.

quş uçmaz kolan yeriməz, gözə görünməyən uca dağlar.

quş uçub avlar, kişi işləyib, dişlər.

quş ürəkli.(qorxaq.ürəksiz).

quşun gücü qanatla, balığını üzgəclə, kişinin ki biliklə biləklədir.

qut qovuq versə yiye (tanrı) quluna,, gündə işi yüksəlibən yuğar ağar.

qutsuzun yeddi evə dək ziyanı olur.

quyruğu qapana sıkışmaq (qısılmaq).(quyruğu qapı arasında qalmaq).

quyuq sözləri, oyaq gözləri, soyuq işləri, issi üzləri.

lap zirək adam oduki zirəklik eləmiyə.

ləpədən demə düğünü de, dünəni demə, büyünü de.

lüt, sudan qorxmaz.

lütün yuxusuna köynək girər.

mahnı saz ilə qız nazilə.

mal qara otlağın arar, ər tanışların.

malı qiymətdən baha alana, mal gərəkdi.malını qiymətdən baha satana da pul gərəkdi.

maral ovlağı çöldür, kişi ovlağı ev.

mat qalmasan, matah olmasan.

mehribanlıq, iki yanlıq.

məçidin kökün qoyan bənnadı, saxlayan malla.

məktəb yolun ötmək.

mən aradım (ardadım) onu bucaq-bucaq.

mən dedim hər nə olacaq olsa gərək, hər nə yazmış çələbim gəlsə gərək.

mən gətirrəm qısa-qısa, arvad dağidar kisə kisə.

mən qurbəttə degilim, qurbət mənim içimdə.

mən ləpədən deyirəm, o düyüdən.

mən səni o qədər sevirəm ki, hər nə acı versən yeyərəm, amma gözüvü çıxararam, bir acı söz desən.

mən səni sevərəm sevisərəm, bu sözü türkçə ‘quyuq’ deyərəm.

mən yeyim, sən qoxula.

məndən yuxumu qapdın, vardın yalavuz yatdın, etqıl nə bələdir bu, eşqin nə dilər məndən.

mənə toxunmayan ilan, min yaşasın.

məni bu aşq işindən pənd yiğmaz, ki təqdirin işi tədbirə sığmaz.

mənidim, hadiyidi, hudiyidi, koroğlu kosmançıydı, əbdüləli zırnaçıydı, geddiq şikara, tüfəngimiz varındı, çaxmağı yoxudi, lüləsi varındı, gülləsi yoxudi, o tüfənginən ov ovladıq, piçağ axdardıq, ovun başın kəsək, hadi piçağın var, dedi: yox, hudi piçağın var, dedi: yox, kor oğlu piçağın var, dedi : yox, əbdüləli piçağın var, dedi : yox, bir piçax tapdıq, dəsdəsi var, tiyəsi yox, onlan ovun başın kəsdik, ətin doğradıq, dedik ki : qazan axdaraq, onu pişirək, bir qazan tapdıq, dövrəsi varındı, təki yox, onnan əti pişirib, yedik,yedi işdi yerə keşdi, göydən üç alma düşdü, biri mənim,biri özümün, biridə nağıl deyənin (musdafa bəy).

mənim təkcə məssəbim, məssəbləri tanmaqdır.

mənimki bitsin, səninki batsın.

məramından döner, inamından dönməz.

mərcimək kimi biridir, nə kürəyi var, nə gövüsü.

mərtlə gəz ki bafalı olur, nakəsə yoldaş olan xar olur.

məsnəvi kim birligə ayinədir, ona bax kim biləsən ayı nə dir.

milli məssəplisiz! - yox bala, nə milimiz var nə məssəbimiz.

min darağda bezi olmaq.(çox nələrlə uğraşmaq.başı çox qarışiq olmaq).

namuslu olun, pəxmə yox.

neynisən ? – gözlürəm.– gözləmə bala, gözdəyər.

nə ağız yandıran aşdır, nə baş sindıran daş.

nə aşı yarır (doyuyur) , nə daşı yarır (incidir).

nə çarə olubgələn işə, kəsilməyən əl öpülür həmişə.

nə dadı var nə duzu, ətsiz verdi govduşu.

پازىلەمىش اوى وئر

سۆز آراسى دىئىيلن سۆزلر - Söz arası deyilən sözlər

aba altından dəğənək göstərmək.(görnüşünə uyqun olmayan davranış).

acıqmış qudurqandan bətərdir.

ağ sıçan, qara sıçan, qapıda durub başa sıçan.

ağa, qara işləyən, özü görər yamanın.(iyiliğə qarşı kötülük işlərsə, zərəri kəndisinə olur).

ağca, kişiyə, düşünmək öğretir.(pul, pulluya düşünmə yarağın, imkanın verir).

ağcası dursun, qara daşı da yox.(parası hardeydi, qara daşı belə yox).

ağın ağın gəlib çəngələ taxılmaq.(çözülməz işdə qalmax).

ağladan, gülməz.(mutlu olmaz).

ağza girən, boğazda qalan tikə.

ağzın açar qarqa kimi qarıldar, ağzın qapar (yumar) , ilan kimi fısıldar.

ağzına istiot qoyub danışır (qızqın, acı, iti sözlü).

ağzına yerləşmişiyən dili var.

ağzından çıxanı, qulağı duymamaq.

axıntıya kürək çəkmək.

axmasada damlaşın.(az olsada olsun belə).

axşam axıra, yarın naxıra.(axşam axıra, yarın çayıra).(yemək içməkdən başqa işi olmayan kimsə).

al almaya, daş atan çox olar.(dəğər çoxların ilgisin çəkər).

al deyəndə can alır.(aşırı davranışır. ölçüsü yoxdur).

alır məni götürürlər, sevgi dolu illərə.acının qucağındakı düşlər.

alqış, iki əldən (çixar).

allah eləməsin, inşallah ölmüşən.

allah ona qıymasın.(tanrı saxlaşın).

allah pisindən gözləsin.

allahım aşdır daşdır!, omurğanğ ol olsun, toğuranğ ol (oğul) olsun, çav (yağı) qaytarğan ər
bolsun.(doğum törənində deyilir).

allahın xoşu gəlməz arvaddan, odurki peşman qalıb öz yaraddığından.

almaq vermək bazarlıq, sözün çoxu azarlıq.

ana arvad düz gedmək.(nəkivarın sögmək).

ana ata öündən keçmək yazıq (günah).

ana ilə toprağa güvənən, uduzmayıb.

ana quzu, qınlı quzu.

ana o deyil ki, doğub, ana odur ki, böyüdüb.

anadan doğmaq, ölmək üçün.(yazıdan qaçı yox).

anam arvadım olsun, ölüm var, dönmə yox.

ananın bastığı cocuq, incinməz.

anası nasıl doğurmuş bunu.(çox qırışmal, qırıq kimsəyə deyilir).

anası ögey uşağın, ögey atası olur.

anası pişirib oğlu yeyib.(anası sözündən çıxmayan).

anasından doğduğuna peşman olmaq.(çox bezikmək).

anasız cocuq evdə xordur, atasız cocuq çöldə.

anılar sürüklərkən məni, ağızdan qaçırmışım dəni.

anlar anlamazdan qorxulur.(ağır yalnızlıqlar yapır).

anlatışa görə hükm verilir.

ar buğda əkməği, gənc ərkək qoyun əti.

ar edən kar edməz.

ar namış tərtəmiz.(utanmaz).

arada yeyir, qıraqda gəzir.

araday yerqə çaraday yiğin qılba.(həbbəyi qubba yapma!).(Kiçik alanda böyük çorba tası qədər toplantı yapma!).

arağı tökdüm cama, oğlan iç qana qana, gedərəm sevdiyimə, qalasan yana yana.

araq suyu içəsən, qənov qıraqında yatasan.

arxa saçınq hörməz qalsın.{arxa saçın hörülməmiş qalsın.dul qalasan! (sənə örqü örmək buyruq (nəsib) olmasın!}.

arı kovanına çomaq soxmaq.(bilə bilə icəşmək).

arıdan bal çəkmək, hər kinin (kimin) işi dəgil.(hər kim hər işin öhdəsindən gələ bilməz).

arıq qadın qonşuda yaxçıdı.

arıq ata, qamçida ağır (gəlir).

arpa kükəsi, təndir aşı, dad ələ düşməz, dos dosdu sikər yad ələ düşməz.

arpa saman yağıtlı, olsun atı yaruqluq.{arpa saman tökginən, atı tapsın güc quvat (quvət).(atlı qonağa deyilir.)}.

arvad ev qurdu, tanrı dağırdanmadı, tanrı ev qurdu, arvad dağıtdı.

arzusu quru çıxdı.

asdara bax asdara, tellərivi yan dara, gözəl xamciq göyçək qız, hərəngələ yanlama.(xamciq: xanımcıq),

asdaran asdarı, toya çönmüş yasları, hay hırını bilmeyen, düğün günü ağları.

asdarı üzündən baha.

asdarsız üz gəzmək.(görnüşə, zahirə aldanmaq).

asılsanda köklü ağaca asıl.(1.ölsəndə çalqı ilə öl,2) yapışırsansa ağaçın soylusuna yapış).

asqırıb gör dünyyanın genliyin.

aslın qoçağlığı, puşiyə yaraşmaz.

aslın olcuya (qənimətə) sevinməz, üstələməyi sevər.

aslana tay qorxaq, onatay yırtıcı.

astar var, üzündən dəğərsiz, üz var, astarından dəğərli.

astara bax astara, tellərivi yan dara, gözəl xamçıq (xanımcıq), göyçək qız, hərəngələ yanlama.

astaradan astarı, toya çönmüş yasları, hay hırını bilmeyen, düğün günü ağları.

astiği atıq, kəstiyi kəstik.(işi gərəyi kimi bitirdik).

aş atlının, toy donlunundu.

aş başa daş.(çörək qazanma güclüyü).

aş dəliyə qalmaq.(iş usdaları aradan çekilmək).

aş duz ilə, duz oranı ilə (həddi ilə).

aş gəyirdir, tox səkirtir.

aş pişdi, bayram bitdi.

aşamda gərəksiz bir şey yoxdu olabilməzdə, yaşamın özündədə gərək yoxdu. ölməkdən
olmaqdan danışmaq ola bilər, amma gərək deyir, bəs bu gərək hardan
doğdu.

aşda duzun bulunsun.(azda olsa, qatqın olsun).

aşda, baş.(qarınpa).

aşda yaxır, daşıda.

aşığın sözü qurtulanda, yaram yaram çağırar.

aşiq olan neynər dünya malını.sevərəm o qaş gözün qara xalını.otuva yanıram əşqindən
yanıram sən niyə bilmisən.

aşiq olar saz ilə söz ilə, el dirsələr dil ilə.

aşiq oldur ki tapa tanrısın, yox o ki tapduğunu tanrı sana.

aşın yeyib, aşlığa qoyub (sıcıb)), duzun yeyib, duzlağı qırıb.

aşırı qeyrət, axırı zillət.(aşırı: artıq).

aşq öyrətəndi, qulağ aşın, taxılın (qaqlılin) ona.

aşqa aşqa, bir məndən başqa.

aşqılıə görülsəydi hər iş, qalmazdı heç aralıq ağrısı.(ürək ağrısı).

at dırnağın yay basar.

at ilə arvad, iyidin bəxdi.(at ilə arvad, iyidin bəxdinə bax.

at İlxisi, köpək yiğincisi.

at qazığı (mıxtöglə) gümüşdən, yol ağırı yemişdən.

at mənim altımda axsamasın.

at orağı, gözlə qıraqı.

at səğirtdi, ox atdı, qılıc çaldı.

at, ər altında, ər, qeyrət altında.

at, yolda bəllənir, tat, yeməkdə.

ata ana qayqusudur ev eşik.

ata ana, oğul qız üçün, oğul qız, özü üçün.

ata ananın canı inciyər, öğrətmənin ürəyi.

ata anasın yavı qılımiş cocuqlar.

ata bəzək yəhərdir, kişiyyə geyim.

ata duyğusu dağlardan ucadır, ana duyqusu, ummandan dərin.

ata qora yeyər, oğlun dişi qamaşır.(oğul atanın etdikləri etgisində qalır).

atadan anadan qaptı qısu yox, qolayına böyümüş qorxusu yox.(qaptı qısu: çəkinib sıxılma).

atalar sözü söz yaraşığı.

atalara dayatan, gec yorulur.

atamız öldü qaldı yüz qoyun, üləşməkdə onarmadıq oyunu.

atası acı alma yesə, oğlanın dişi qamar.

atdan enib səcdəyə qoy başın.

atılan ox daşa dəyər, elçi sözün xana değər.

atın qarnı, itin burnu vardi.

atlı ilə yayaq (piyada), savaşa qıldılar yaraq (ayaq).

atlı yayak savaşa yaralandılar.

attılar ha attılar, tıkmə qara böklülər,xan evinə gedərsiz,pənir çörək yiyeşiz, sıçan oğlu
süleymana(siçan adı) deyərsiz,pışpısla püstə xanım,dabanı çüstə(çust)
xanım,tüşüp, dərin -dərin dəryalarda qərq olub qalıb(at ayağının colasında,
pışpısla tüşp, su qalmışdı.

avaçı gəbəçi, ya sən nəçi.

ay qəmin bir kərə, el qəmin min kərə düşün.

ay olsan göyə baxmaram, devlət olsan sənə yaxlaşmaram.

ay var ili gözlər, il var ayı gözlər.

ay var, ili gözlər, iş var günü gözləməz.

ay! yayana (piyadaya) gülən atlı.

ayağı qutsuz deyincə, utsuz desinlər.

ayağı yox yoxoldu, iz buraxmadan qayboldu.

ayağına daş toxunur, onuda məndən görür.

ayağından daş asılmaq.(nərsənin çox ağır, güclüklə keçməsi.- gecə, ayağından daş asılmışi,
keçmir).

ayağının basıldığı yerdə ot bitməmək.(uğursuz olmaq).

ayağıla vurur, ağızla tutur.

ayağını isti tut, başını sərin, yeməyinə fikir ver, düşünmə dərin.

ayaq üsdə, qırxi çıxıb.(çox düşgün, arıq).

ayaq-ayaq, nərdivənə çıxarlar.

ayaz paşa qol gəzmək.{yaman soğumaq.(qol gəzmək: qaravulluq vermək.nərsəni əl altında, saxlayıb üstələmək)}.

aydan arı, gündən duru.

ayı biləyinə, insan ürəyinə güvənir.

ayı ilə meymun, bir birinə uyğun.

ayı kim görmüş.(kor xoca məmi).

ayıbsız, nə dost olar nədə arvad olur/ayıbsız dənq izləyən, dənqsız qalır.

ayın başı səndə bir, məndə bir.

ayını öldürərlər, dərisinə qiymət qoyarlar.(ayını öldür ilkin, sonra dərisinə qiymət qoyqlı).

ayıya dayı demək.(işi keçənə dək yaltaqlanmaq).

ayıya qaval çalmaq.(boşuna əməkləmək, əmək çəkmək, işləmək).

aylbılı ayıbın bilsə, başına kilim taxar.

ayran ver ayransıza, qalmaz bu devran sizə,

vaxt olar ayran olar, verməzlər ayran sizə.

ayranım əksi deyən olmaz.

az ağrı, hasat ölüm istəyim.

az tamah çox ziyan gətirir.kiçik nərsələri əldə tutmaq istərkən çox zərərə uğratır.

azgəlləm, nazgəlləm.

aziği yox, yazığı çox.

azılılı ər, ərməz.

- yol yarağı yeməkdür.

- el dayağı bilikdür.

- çöl yarağı suluğdur.

azın bəsləmisiən, çoxdan quru qalmışan.

azıydı arıq-uruq, biri gəldi boynu buruq, o birsidə boynu yoluq.

azqın at dayçıya iyərər (icəşər).

azqınıqları onqarıb, düzəlmək yola gərək.

azmiş, yolun yava qılmış.

azmişları onqarıcı, qalmışları yarıçı.

azi karar, çoku zarar, yeyənlər.

bacaran od qaladı, su içində od yaxdı, bacarmayan qaladı, quraqdada quru yanmadı.

bağ nə qədər uca olsada, yenə bataqlığına qonacaqdır.

bağdavası çıxmış.(arıqlıqdan gəmikləri çıxmışa gəlmək).

bağış dəvədə olar, ləpədə, düymədə.

bağışlanmaq, kişiyə zülmün nə olduğun qandırır.

bağışlaşan, yaxcırıq onqat.

bağışlayın siz orucsuz, xeyir, mən orcdəyirəm, mənim qardaşım orucdu, amma mənə çox
oxşar, hammı deyirbəski mən orucam.

bağladıgı yerdə otlamaq.(durumunda bir dəyişiklik olmamaq.həmən kötü durumda qalmaq).

bağları kəsilmiş, bağı dağ olmuş, yanar odu sönmüş,,

bağlı qapıya xətə girməz.

bahananın ən yaxşısı " bilməm" deməkdir.

baxarsın bağ, baxmasın dağ olur.

baxcasında tomata, al yap onu salata, vermədi səni atan, turşu qoysun çor atan.

baxdı ucalsın, qədəmi urzalı olsun, atalı analı böyüsün,qədəmi xoş olsun, doğani var oldun,dar
günü uzaq olsun, qızı : allah bəxdini versin,boya başa çatsın, uğru xoş
olsun,..

baxdın bəsin tezdən ayrışmasın(kəsilməsin) heç gecdən.

baxlı gör yaşın gör, baxsız gör yaşın gör.(baxlı gör" yaşın" (göylük.bolluq) gör, baxsız gör
"yaşın" (göz yaşın) gör).

baxtin uğrundan (yolundan) çönməsin.

baxtin yarağın qılıb, baxtıva bax.

bal günü olsun, bal axşın yaşamından, yaşı bala batsın.(yaşı: yaşayış.zindianlığı).

bal kərəsi yemiş kimi, ol qatı (qədər) sevindik ki.

barmağından bal damır, çanağından yağ.

başının taxcasında qurumlar qurdular.

başlı sözün başsızla söylətir.

başlı, biliginə güvəndi, başsız, soyuna.

başsız baş, ha vur, başdan başa vur.

batış qalxış, çıxış sıxış.çalqış salqış, gəliş keciş, öcrüş uçrus.

batmış baxda, oyaqlıq neylər?.

battır tapat, batman yeyt.{bətər (çox) qazanır, batmanla yeyir}.

bayram aşı, qara, qarşı.

bayram ol, ildə bir gəl, sayqıdan düşmə, gözə gəl.

bayram olsun uçurtsunlar cocuklar salıncağı.

bazar xandalanı,xan danışmaz yalani, necə qəbrə qoyarlar,yar dərdindən olanı (öləni).

bazara geddin alverdi, düğünə geddin çal yeğdir.

bel bükük gözü yaşılı.

belimin fənəri çıxır.(çox yorxunam).

beş min təmənə əli bəyin daşşağıda yoxdu.pula nə verillər!.

beşdə alacağın, üçdə verəcəyin yox.

beşikdən biçilməmiş, ağızından süt iyi gəlir.(biçilmək: ayrılmak).

bezi ordasa, arşını burdadı.kərdi uzaqsa, sovzusu burda.

bədbəxtliyi düşünməmək, özü xoşbəxlikdir.

bəğənmədiyin daş, baş yarar, göz çıkarır.(heç kimsəni kiçimsəməmək gərək).

bəxdi qaranın yeri olmaz.yeri varsa qapısı yox, qapısı varsa damı yox, damı varsa tünü (bacası) yox, tünü varsa odu yox, odu varsa aşı yox, aşı varsa dəni yox, dəni varsa əti yox, ətdə tapdı, pişməmiş, pişik vurdı caldı.

bəxdi yatıq, qaşı çatık.

bəxdim yatıb qaxmır, ağızım aşa çatmır, yaşım başa çatmır

bərk tutulsa qamış, kəsməz əli.

bəy dediyin hara, bəyənmədiyin hara, bəy dedin bəyənmədin.

bəy kişilər.

bəyində dəvələri ayağyalın gəzir.

bəylər çomaqla gəzər, qulların yazığın keçər.

bəylik bəylik değil, birlik bəylikdi.

bəyliyin it aşasın (yesin).

bəzək pürçük.

bibim gedicək mənə ısmarladı dedi.

biçdim əlim ilə özümə qanlı kəfən.

biçkəm (pərçəm) vurub atlara, uyğurdaki tatlıra, oğru yawuz itlərə, quşlar kimi uçmalı.

bildin qutdun, bilmədin düşdün.

bildiyin bu qədər, qalayın nərədən.

biləkdəndə var, ürəkdəndə.

bilən tapıb deyər.

bilik qazandın, bilək itirmə.

bilikligin (bilikliklə) uluğluğa dəğdim (çatdım).

bilinməz, qocalıq kosada, gənclik, belə.

bilirik ki, əvrəndə (evrəndə.dünyada).ölüm var, qorxu nə üçündür.

bilmədiyim hər yolu dənədim, səndən sonra.

bilmirəm sürəcək nəqədər, qədəh vurub oturaq biz, sazin kökdü keyfin necə, yoldaşdan girən
bizdi biz.

bir bardaq acı çay, qırx illik anıya yaz.

bir düşman yerdə qoymayalım, onda başlı (baş bağlamış, yaralı) bağrımdan onğularım.

bir əkmək az ye, işini özün gör.

bir əli bağlı, ciyəri dağlı arvat gördüm, bir yaşarca oğlancıq əlində tutup ağlar.

bir gözlü baxma, iki gözlü bax, bir gözlü baxmaq, şeytan işidir.

bir gün azar, ikinci gün mazar.

bir gün bir qoca arvat varıldı, ounun bir pişiyi varydı.pişik ölüür, arvad aparır onu quyluyur, qəbir
daşında yazır : bir qoca arvad varydı, onun bir pişiyi varydı, pişik ölüür, arvat
onu aparır quyluyur, qəbir daşının üstündə yazır : bir gün bir qoca arvat
varıldı, ounun bir pişiyi varydı.pişik ölüür, arvad aparır onu quyluyur, qəbir
daşında yazır : bir qoca arvad varydı, onun bir pişiyi varydı, pişik ölüür, arvat
onu aparır quyluyur, qəbir daşının üstündə yazır.

bir gün o arvat yanında oturur, birdən baxır üzünə görür bir bənək qonuğ gözündə arvadın, ər
düşər ortasına yüz mehnətin, ər deyir əcəb gördüm bugün, bir qonuğ
gözündə ki yoxidi dün, ərə deyir kim hey canım, on il ildü ki gözümdədir
mənim.

bir it bəğlənirdi, bir sümük verdim qul etdim, ac qurd kimi yavuzuydu, bir qoyun kimi yavaş
etdim.

bir kərə aldanmaq, güvənc itirər.

bir kərə gənc olursun, iki kərə uşaq.

bir kişi bir xocaya deyir: gulaxların eşşeyin gulaqlarını yadıma salır.xocada deyir : vallah elə
məndə sənə baxanda eşşeyim yadıma düşür.

bir kündəyə dözən, qalanına dözər.

bir qarqa ilə qış gəlməz.(bir qarqa ilə, qış olmaz).

bir qızı övəndə belə deyərlər : uzun boylu, incə belli, səmiz ucalı, göyçək gözlü, şirin sözlü,
gülər üzlü, açıq könüllü bir xanım.

bir qoç qırx əlli soyuu doğrudə bilər.

bir qolaylı işi, dolaylı göstərən.(göz boyacı).

bir ləpəcik boyudu, həm doğurar, həm boyadar, həm dolayar, qoparar.(kişi gövdəsində olan
bacalar).

bir tanrı dayanır sözdən yuxarı, özdən yuxarı.

bir təh baxışın canımı aldı, məcnun eləyib çöllərə saldı, bu gecə mənim üçün qaraldı.bunu
büldüm onda gecəm qaraldı, mən sevdiyim yarıımı, yarəb kim aldı.

bir tikili ağacı olmamaq.(malı mülkü olmamaq).

bir uşaq tapılıb şalvari elədi, başlığı qərədi.sıçıp həyəti bələdi.atoon lə'nət qodux yiyəsi.gəl
uşoğluvu apar.

bir varmış bir yoxmuş.(biri varmış biri yoxmuş: dün vardı bugün yox.bir çağlar, zamanlar.çox
əsgidən).

bir verdin, onğ (xoşbəxlik) gətirir.

bircədi tərcədi.

birə min qatmaq.

birək birəgi, bir birini, doğan doğanı öldürmək.(bəradər koşu).

biri gətirsin, biri yetirsin.

biri sağlıq verir deyir ki.(allah ölenlərizə rəhmət eləsin).

birikim, dirikim.(birlik, dirilik).

birin alır qardaşın axar tökər gözü yaşın.

birin əliynən o birin gözüylə irəli.

birinci gün qızıl, ikincisi gümüş, üçüncüsü missən, dördündə sihdirməlisən.(qonaq).

birinin əli ilən o birinin gözü ilən irəli.

birinin yayan qabarmış ayağı, şöylə kim əlində yoxdur dayağı.

birisi çılpaq təpsər, birisi tox təpəsər.(təpəsəmək: oynamaq).

birisi toxmaq, birisi çuy, birisin alda birisin dög.

birisi ummadan (güdmədən) yumurta alır, birisi umaraq (gündərək) yumurta qabığı.

birləşən güc yenilməz.

birlik, dirilik.(birikim, dirikim).

birlikdə neçə yaşıınız var?.

bitə bitə bitən bitər: yaza yaza yazılıçı yazar olur.

bitidə yazılın qazılar bir gün.(biti: pitik).

biyiq dağın yanınan gör, başına çıxma, yaxşı kişini alıstan uq, yanına barba: yüksek dağa
yanından bax, təpəsinə çıxma.İyi adam haqqındaki sözləri uzaqtan dinlə,
yanına varma!.

biz açanda süfrəni,

pişik yedi küfdəni, anam geddi vurmağa,

pişik qalxdı cırmağa, kırıxdırdı ananı,

cırmaqladı sonanı, sona qorxub ağladı,

ana əlin bağladı,.

biz bir ürək, cana canız, ayıraq ayrım yox inسانınız, yetər ayrı anla-sanız, vurulan mən, vuran
məndən.

biz qonşuyuq ölü birimizin çiğnində gedəcax.

biz ondan, yoğurt umarız, o, bizdən ayran.

bizdən belin bağlı olsun.(bize güvən, bizdən mütməin ol).

bize bizdən ulular, iğən iyi hulular, bu iyi əməllilər, böylə dər gedər.

bize uyan olsa çavımız çoxalar.

bizim qonşumuz dədəminən qardaşıdı, mənnəndə qardaşıdı, mənim oğlumunanda
qardaşıdı, bəs bu necə qardaşıdı.

boğaz boğaza qapışmaq boğuşmaq. döyüşmək. dartaşmaq.

boğazında tikən qalsın, gedəni yoldan qalsın.

boğulmaq, ürəkdə ölmək deməkdir.

bolluq ilində, diləncilər lap yazıq olur.

borc odlu köynəkdir.

borclarının yarısın boş ver, öbür yarısın həvalə elə, qalanın nisiyə ver, hərnə qaldı əsrə
qutar.(əsrərmək: xərcləmək).

boşa kürək çəkmək.

boşbosuna əy(ğ)ləmək: dolandırmaq.

boşuna çaba.(qəlbirdə su).

boşuna talaş, dikinə dirəş.

boyaçı küpü deyil ki, basıb çıxardasan.

boyum soyum qurusun, mən çəkilməm, çəkərim (mən qaçmaram, dözərim).

boyumu üzüyün tozu qondu (qapdı).(üzüq: həsrət.- üzüyün: həsrətinin).

boyun soyun qurusun.

böylə gəlmış, böylə gedər: iş olacağına varır.

böylə qusur, xan qızındada olar.nüqsansız nə olmaz.kiçi əksiklikləri aldmamaq gərək.

böyük arzular kiçik nərsəyə kişini həsrət qoyar.

böyüyün sözünə baxmayan börüyə börüyə qalar.

bu arada quş uçmaz, kolan (yaban eşşəyi) yeriməz, adam necə yerir.

bu beşikdən nə başlar çıxdı.

bu dünyada yanar içim, göynər gözüm, igit ikən ölenlərə, göy əkinin biçmiş kimi.

bu girdəkan devrin (dünyanın) işi axırı budur.

bu qədər qusur, qazi qızında tapılır.

bu məsəl iyi məsəldir birligə, birikənlər girdi kirtü (həqiqi) dirliğə.

bu oğlansıq qarı (bu ağ birçək) qodux qılıqlıdır.

bu ölü, bu yasa dəgməz.(bu əmək (zəhmət) bu sonuca dəgməz).

buda keçər yahu.{iyilik kötülük də sürəkli (həmməşəlik) değildir, keçər}.

budaki öz kefindədi.

buğuvu yeyim.

bulağ suyu içəsən, qənov qıraqında yatasan.

bulam bucar.

bunca sıçağa, qarmı dayanır.nə yapsaq, qaçaq yol yox.

bunların ölüleri, şah qorxusundan, sin içində üşənir.

buraxma əlim sən ey kamanı tarım.

buynuz qulağı keçmək.(kiçik olaraq, böyüklerdən daha iləri gedmək.)

buynuzlu olmaqdansa, başqlarına buynuz qoy.

buynuzlu olmaqdansa, başqlarına buynuz qoymağı, daha pis bilirəb.

buyruq olsa, onar (dezələr) sənin işin.

buz üstünə yazı yazmaq.(etgisiz, təsirsiz nərsə söyləmək, qılmaq).

buzçudan soruştular (- satdın buzu, - dedi: alan olmadı, qurtuldu).

bülbülün çəkdiyi dil bələsi.

bütün bildikləri qabıqda qalmış.(işə yaramamış.biliklərindən dəğərlənəməmə).

camış acıqlananda, öz potuğunuda buynuzlar.(potuğ: camışın balası.).

can ağırsa kor gözündən yaş çıxar.

can var dəğər verir yoldaşına, yoldaşım dəğər ver, yoldaşına, içən mənəm keflənən sən "sən",

varın aldın, canın ver yoldaşına.

canı ölməz kimsə ki tapdı oni.

canın qorxusundan, sığcanda dişlər.

canın yansın vaxsey vaxsey.

canıva azar, belə xoş gəldin.

canız sağ dil damağız(göylüz) çağ olsun.

canlı təbrizim, dumanlı dənizim.

cıçqan yoyçu, tülkü yayçı.(sığcan qoqlayıcıdır, tülkü də avçıdır).

cihan xalqı səni görməyə aşiq, sanımda üzün göyçək yaraşıq.

cihanda kimdurur yazmaz yanılmaz, yanlış günde yüz kəz amma bilməz.

cinə papaq tikir, şeytana başmaq.

curaca, qıraca.

çağı (zamani), əl ayaqla əzib, ayağlaşmaq olar.

çağrılan yerə getməyib ar etmə (çağırgan yergə barmayıb ar etmə).

çaqsız yalan tez pozular.

çaqqan öltüröt, maqtaqan yetqirət.(yerən öldürür.övən (məqsədə) yetiştirir).

çaqraq bilə oğut (uğut) olmaz.(çağra: keçəl).

çalba deməsində, çalva yeməsində bilmək.(acı iti, qaba saba söyləyibdə, dadlı dadlı sözündən qalmamaq).

çalış istəyivi amacını görüb biləsən.oykuvu duyguvu fikriyi ona tuşla, cala.görünməyib ki kişi özün görünmədiyi şeyə çatdırıa, yada kişi tanımadığı şeyi isdiyə.

çalış qızı ucuz al.

çalışan qollar arımasın (yorulmasın).

çantada kəklik.(əldə edilməsi kəsin, qolay nərsə).

çap qoymak = çapmak.

çapıq otuşan, çabiq ötüşür.

- çapıq tutuşan, çabiq otuşur.

- çapıq otuşan, çabiq otuşur.

- çapıq alışan, çapıq sönüşür.

- iticə qızan, iticə sönər.

- itisin yanar, itisin külər.(külər: kül olar).(çapıq bəğənib, çabiq vazkeçənlər üçün söylənir).

çaşıl sonqoyt, yaş çonqoyt.(yaşıl solur, gənc büyür).

çay daşıyla, çash quşu vurmaq.(gördüyü işlə, gedərin (xərcin) çıxarmaq).

çezi qulu cavad.

çəkildi hər yemək yollu yolunca, düzüldü süfrələr qollu qolunca.

çələp, onğur dedilər, yor ona (uğura, onğura) düşün dedilər.

çələk (əsa) oldurki yerə taxılıb ağaç ola.

çəliyinə görə qapcağı, kovaya görə qapağı.çölməyə görə duvağı.

çəri tərpənip qoparıp tozu, göydə yaşırdı (giuzlətdi) günəşin gözü.

çiçiklərə hörmət elə, böyüklərdən hörmət qazan.

çix dışarı tünlə sən, qonşu qapın dirlə sən.

çixarır qurdaşını hər ki basarsa izimiz.

çixma qadan alım sözündə yalan, məni boş boşuna əgləmə dedim.

çixmaz ayın son gündündə.(bəlirsiz, gələcək çağda.olması olağan, mümkün olmayan çağda).

çıqlıngir sərpəsi.(içqi süfrəsi).

çiləginə görə qapçağı.(kovasına görə qapçağı).

çin, ísin ürəktən.

çirkin əllər üzüdə bulayar.

çirkin qoxu.

çoban dayağı ilə, gəlin duvağı ilə.

çoban ərmağanı, şam saqqızı.

çobana dayaq, gəlinə duvaq ver.

çox çətin səfəh tapılar ki o qədər ağılsız (səfəh) olsunki, öz səfəhliyinə ehtiraf edsin.

çox danışib iş görməməkdənsə, susup işləmək yaxşı.

çox danışma, ağızın böyüyər.

çox daşar, az dolar, az daşsa, çox dolabilməz.

çox gücdənsə, bir az bilik, yaxşıdır.

çox iyidlər varılmış dünya üzə, bir iyid yoxdur gələ burda üzə.

çox qutlu, subaylar üçün olsun.

çox naz aşıq usandırır deyillər.

çox pul davarla doldu yanun, ver indi ki sonra dəğildir sanın (sənin).

çox savaşan rüşvət verər.

çomaq kütürdüsündən yer yanquladı.

çöldəki sonanı qoğub, evindəki toyuğu içqınma.

çömlək duvağıynan, ərəkək sınarıynan.

çörək ayağ tutup gedir.

çü tan yeri başladı ağara, yaradı seçilməyə ağdan qara.

çüçük it olur, it qart olur.

çünkü hər işgil (müşgül) ona asan durur.

dabbağ (səpici) səvdiyi dəriyi, daşdan daşa çalar.

dadlı dadlı deməklə, ağız şirində olar dadlıda olar.

dağ sıñırına yel dəğir.igid başa munğ dəğir.

dağa dırmaşdım, yolda qaldım.

dağa qaldırıb, dağın basır.

dağdan gəlib dağdakini qovmaq.

dağdan gəlib, bağdakın qoğmaq.(qonaq olub, ev yiyəsin qoğmaq).

dağdan hey götürüb desən "çoxdur", birdə görüsən dağ özü yoxdu.

dağlar anası.(iri qadın).

dağların qarı, bağların barı, sən mənə təki yarı, gedənə arxa, qalanın yarı.

daha iyisi can sağlığı.(bundan yaxcısı olamaz).

dam üstündə sağsağan, vur belinə qazmayı.(yersiz, uyarsız, saçma söz).

danişdı, güllər aşdı.

danişdirdin, ağızımı aşdın.

danişığçın yox işə, börkün yana qoy.

danişma yeri gəlmədən, apardı sözün dinlədən.

danqaz, qanmaz.

danlamayın hər ki aşqa uya, deyiblər sevgi kilimi suya bıraxır.

darma dağın olmaq.(çil yavrısı kimi dağılmaq).

daş at, qolların açılsın.

daş atıb, başın tutmaq.

daş daşınan, doğan doğanla, sırça sıçaynan, sərçə sərçeynən olsa nə biri sınır nədə biri qırılır,
nə inciyib ülkür, nədə üşənür.

daş göndərir ürək yerinə, kül göndərir, gülün yerinə.

daşqallı kabab.

daşla daş başlandı, onda gəlki qovqa başlandı.

daşşaqlı kabab.

dayım ağadayım, hamisindən aldım payım, yaxın tanış bildiyim kişilərdən, umduğum
alammadım.

dedi ey xan sənə qurban olaram, kişi öz oğluna sanımu yaman.

dedi ey xanların xanı olan həq, bu gün şənlik sənindir əlhəq.

dediki.bala onla oturma.dedi: nə olar.dedi: götür gənələr, verəllər səni gələnə.dedi: nə olar.dedi: heç nə, olarsan götür gən götvərən!.

dedilər ki yarucun (köməyin) olsun allah, günün gündündən yeğ olsun ey şaxıdanşax (> şahənşah).

dedilər: keçəl, başıvı yudun ? dedi : yudumda, daradımda.

dedim - dedim, yaxçı nədir

dedi, sözündür.

dedim, dadsız nədir,

dedi, uzaqlıq.

dedim gələn nədir,

dedi, ölümdür.

dedim sevgi nədir,

dedi, dözümdür.

dedim yazıq nədir, dedi, yarındı.

dedim gedən nədir,

dedi, yaşimdır.

dedim dönməz nədir,

genə dedi, sözümdür.

deməkdənsə, yazmaq gərək.

deməyi məndən, yozmağı səndən.

demokrat, sözə qulaq verməklə baş qatar.

desən savaş eylər, deməsən yavaş eylər.(yavaş: yaval.yava).

deyilən söz, atılan oxa bənzər.

deyillər, demə, dedi, de.

deyirdiki, çox bağışlayın ha, gərək çox eşşək olasan, ta belə qolay sözü başa düşməyüsün.

deyirki dəliyəm dələcəm.

dədəm mənə kor dedi, gəl gedəni vur dedi.

dəgirmana girdi köpək, kəpək yedi, köpdi köpək, yoxsa kötük yedi?.

dəğərini biləcək, könlünü verəcək.

dəğişən ildi, ağlayan arvad.

dəğiştir onun yatlı xuyunu, itin olmaz çomaxla oyunu.

dəğürmüşlər sizə.

dəli törün verməz (dəli baş köşəsin verməz).

dəlididi, onuda lap zırlamasınlan.

dəliyə baxıb dəli olma.

dəmir gəlib, dümür gəlməyib hələ.

dəniz qamışsa, artıq gəlir ol, və gər inmişisə, eksik gələr ol.

dənizdə qum, onda pul.(çox zəngin).

dənizi keçib, çayda boğulmaq.(ağır soar çözüb, yüngülündə qalmaq).

dərd ağladar, eşq söylədər.

dərd əlindən can durmaz, yaram çıxdur qan durmaz.

dərdi olan dərtlər, dərtilməsa artırır.

dərdim ağır, dəriyə sığmır,..

dərdin gizlədən adam ağrıdan eyikməmiş (düzəlməmiş).

dərin qazma quyu ayruq üçün, içində sən yatırsan biri gün.

dəsmal elə apar məni yanınca dosman elə.

dəvə dağa çıktı.

dəvə gördünmü desə kimsə sana, kössəyin belə görmədim de ana.

dəvə qayadan çıxınca, can təndən çıxar.

dəvə silkinsə bir eşşəklik yük çıxar.

dəvənində oynamağına az qalıb.

dibin qazıb qaşa yaz, xoşun gəlsə daşa yaz.

dibinə dari əkmək.(tükətmək).

dil vətən qeyrət.

dilab açıq, pişiyin qurası (həyası) nərdə.

diləməzsən elin əlindən gedə,, ulu işi vermə kiçik iyidə.

dilənçidən pay həm çətin həmdə az olur.kişidən kişyə uğur (xeyir) ulaşır.

dili arı idi həm dini arı.

dili ilən quş tutar.

dili qorumaq təkərləməkdir (tikrarlamaqdır).

dilin altına istiod qoyub danışır.

dillənirəm, deyirlər ki dil uzun, dillənmirəm, deyillər ki, dili yox.

dilməc dərgisinə yazılmışdır).- "dilməc", seçik yol, əgilməz yol - aş yesən ovmac, oxusən "dilməc".- atmaca, yox dilməca.- "dilməc", bizə tapmac.- dilməc.seçilən amac.- "dilməc", doğruya yalavac.- "dilməc", gecə gündüzü, yol ulduzu.

dilsiz elim var, neyləyim, daşsız dağım var, neyləyim, amansız düşmanım var neyləyim, ağılsız başım var neyləyim.

dirək olmaz, dirəş olmaz.tikən olmaz, tikik qalmaz.

dirilərin "ölümün nə olduğundan" danışmağlarına inanmıyın.

dirsək yaxındı, dişlənə bilməz, qulağ yaxındı, görünə bilməz.

dişinin kovuğuna yetməmək.(dişin dibində qalmaq.çox az olmaq).

doğduğuna peşman olmaq.

doğma elin unudan, doğma anasın necə unutamaz.

doğulan yerdə boğuleydin səni.

doğulmaq, boğulmayı bəlgürür.güz gəlişi, yazın bəlgürür.

dokuz kişi yatur başı kəsilmiş, qılıqları sınmış yayı yasılmış.

dolaylı danışiq, çashdırar aşiq.(dolaylı: kinayəli).

dondan endirmək.(üzdən aparmaq).

dosda düşmana qarşı.(dos üzülməsin, duşman sevinməsin).

doslar işdə görsün.(yalnız işləyən kimi göstəriş yapmaq).

dosluq başqa, borcluq başqa.

dostunla dost olana öyün, düşmanınla dost olandan çəkin (sağın).

dovşanı qamış öldürər, əri namus.

dovşanın boyun gördə, ətindən keç, qorxanın özün gördə, faydasından keç.

doyandan sonra, toxlunun (qoyun) əti, toprağ dadır.

doyuran kimdir, doyan kim.

dönəm dolağı.(zaman duzağı).

döşək dartıb yatmaq.(kəsəllənmək).

döyüşdə zor gərək, yox ədalət.

dözümsüz, yaşam yoxdur.

dul alma

- oğul alma arvadın dulunu, satar evin çal-çulunu,

yığar onun pulunu, özünə götürər qayıyar,

oğul dul alma dul alma,

dula qul olma qul olma,

keçinin fikri rahatdı, başını qoydu yatdı.

dul arvad gedir sulduza (hamama), gözləri baxır ulduza, dulvarki dəğər min qıza,dədə dul allam
dul allam,dula qul ollam, qul ollam.

dul arvad yuxuda ikinci ərin görər.

duman axtaran, qurddur.

dumanlı dağlar könlüm.nə açılar nə gülər.həmməşə ağlar könlüm.

duran öküz yatan öküzün başına sıçar.

durquzavad.na koca abad.

durmaz bu çağ, çox tez keçər, xandır cahan qonan köçər, can quşu bir gün uçar, gəl yarağı
(fürsəti) boş vermə sən!.

durmuş bir yarış, qoşan itirir, qazanır.(durmuş: yaşam.həyat).

durub durub, durnanı gözündən vurmaq.(bəkliyərək işin iyisin yapmaq).

durum mən əkilim, buralardan çəkilim.

duz çörək deyiblər, düz çörək yeyiblər.

duzlu ye, duz yemə.

düğün (toy) bizim, oyna qızım.

düğün dərnək, həp bir örnek: birbirindən ayrıçı, fərqi olmayan.əşit.

dünya bir pəncərədir, biri yenər, biri çıxar.

dünya çəmbərindən keçmiş.(çox sınadalar görmüş).

dünya gözəli, ürək üzəli, sözlərin qəzəli, payız xəzəli, dağ gəzəği,.

dünyaya "yalançı" dünya deyənlər, yalançıların ən ogrəşidir.

dürbünnən baxdılар, qəbüstanı yıxdılar, ölülər darıxırdı, gordan gora soxdular.(gülüstan bağı düzələn zaman).

düşdü ərənlər balığ (yaralı), indi ürək ağrınır.

düşdük elə bir çalıya, çıxılmağa yox güman çalım.(çalım: çıkış yolu).

düşmanın yanında, sayiq ol.

düşmandan qurtulmağın iki yolu var.(ya əllərivi işə sal, ya da ayaqlarıví).

düşmanın baltasına sap olmaq.

düşmanın ingəlsin (engəlsin).

düşmanın yolları kəsilmiş olsun, gücləri kamanları yasılmış olsun.

düşmən yaxamdan tutur, it ətəyimdən.

düşməndən özünə yoldaş seçmə.

düşmənin bilməyi, sirrinin bilməy (deməkdir).

düşmənin tuxumun dibindən qır, dosluğda yox toxum, əkməlisən.

düşsə qaranlıq gecə, qonmayanı qondurar, qanmayanı qandırar, yanmayanı, yandırar.

düşün, anlat, duyqu aşılıat.

düz əğrini kəsər.

düz gözünən gir, əğri gözdən çıx.

düz sözü belə söyləmə, inanılmırsa əgər.

düz yolun yolcusu azmaz.

düzə dedilər nədən düz oldun.dedi: - eğriydim qala bilmədim.əğriyə dedilər: - nədən düz olmadın.dedi: - doğruydum, əgriliklərə dözə bilmədim.

düzələr süngü qılış yarası çox, düzəlmir dil yarası çarə yox.

düzgü (təgvim) işə gəlməz əsgiyince.

düzlüün canı, insafdır.(düzlüün canı, ruhu, özü insafdır).

düzlüün dabarı toxluqdu.

düzüldü yer yerin ərlər, çalındı dövüllər.

edmə bulma dünyası.(kötülük işləyən, kötü sonuclarla karşılaşacağını bilməlidir).

el eybin sənə deyən, sənin eybin elə deyər.

el içində ol, ev içində öл.

el oğlu, yumurtaya qılپ qoyar.

el yaxşı biz yaman, el buğda biz saman.

elçiyə zaval olmaz.{ elçiyə düşmək (savaşmaq) olmaz.elçiyə saldırmaq (düşmək.savaşmaq) olmaz}.

eldə bulunur, bəydə bulunmaz.(qarayaxa eldə tapılan bir çıxar, olsun ki yönəticilərdə olmasın).

elə bil qurbağa utub.

elə elədiki, yekginləri bir yana, kalları töküür.

elə fırıldaq gəlib ki, fırlana fırlana qalmışıq.

elə günə düşüb ki burnun ucu titrəyir.

elim günüm olmasa, ayım günüm doğmasın.

elin ağızı torba deyil ki büzəsən.

elindən ısrıq, özündən üzrük, savından dönrük.(eldən qovulmuş, sevikdən (eşqdən) üzülmüş, əhdindən dönmüş).

elinən işlə, eldə gəz (el içində ol).

elqəmi.(ad).(elin dərdin çəkən).

ellər köçər, dağlar qalar.

enində sonunda bitər.(tez gec bir gün bitər).

erkək erkək danışmaq.(kişi kimi, bərk danışmaq).

eşit ata ananı, savlarını qoyurma.(qoyurma: unutma.tərk edmək).

eşitdiyin hər nəyə inanma, inandığın hər nəyi demə.

eşitdiyin söyləyən, birinci yalançıdır.

esşq ilə görüləsəydi hər iş, qalmazdı heç aralıq ağrısı.(ürək ağrısı).

esşək kim, gözü otdadır.

esşəyi sağlam qaziğa (mixa) bağlayıb, üstəlik bir sobada yendirmək.(gərəyi işlərin hamısın yer bə yer edmək).

esşəyi iyiyəsi deyən yerə bağla birdə döy qabırğasına.

esşəyin satıb, maşın alır.

etdiyi iyidlik, ürkütdüyü qurbağaya dəğməz.(olumlu yönü, olumsuz yönündən çox sönük olmaq).

evdən verməz, qonaq gedməz.söylədiyin yapdırın, istədiyin qoparan.

evlərin önü qaldırıım, qaldırımdan düşdüm, məni qaldırın.

evli evinə, köylü köyünə.(hər kim öz işi ilə uğraşmalı).

ey gözü açılmaz qutsuz kişi.

ey qaranğu gecədə, qara qarınçanı, qara tövlədə yerirkən görən tanrırm.

ey yeyənlər, - azı karar, çozu zarar !.

eybi yox deyin, eybsizləşin.

eybini bilən özgəyə eyb eyləməz.

eygiligin gəl, ısızlığıñ gəlmə.(xeyirlə gəl, şərrilə gəlmə).

eyginən adam, dağ aşır.

əcəl gəlməz, vax çatmasa.(əcəl qapını dögməmiş gəlir).(əcəl, qapı dögmək bilməz).

əçəni heçə, ləpəni dəvə, dənəni dana, cürəni gürə yapanı qaba yapmaq.(abartmaq.mubaliğə edmək).

əgər burdayam (burda varam) demək ki varam (yaxçıyam).

əgər saklarisəm (gizlədirsem) sonra duyulur, ocağıma mənim sular qoyular (tökülür).

əğri dala, əğilmiş boyuna, minmək qolaydır.

əğri oturub, doğru qonuşmaq.(öz görüşlərinə uymasa belə, doğru olanı söyləmək).

əğri, indilik (hələlik) yaxşı, yaxşı həmşəlik.

əhməd əhməd, sənə nə zəhmət.

əkdiyin biçmək.(yaptığın qarşıtın almaq).

əkən əglənər, əkməyən nə qəyyər.

əl bəbəyi, gül bəbəyi.(şımartıq.ərköyü).

əl bir olub altın basıb.

əl əldə baş başda.(uc uca).